

1412

శ్రమ జీవనులు

—శ్రీ వి. ఆ. రెడ్డి.

అంతంత మూన్నెల లరక కట్టని గత్త
యొడించు నంది దాయాదిగడు
అట్టివాన వెనుక పట్టిన యంతలో
నంత నంత నెమ్ము వారివంత
కాచి కాచి యెండ కాసిన యంతలో
నిపురుటెండఁ బుంత లెండినంత—

పంటి పచ్చలు ఉల్లాసాన్ని కలుగజేసి గ్రామీణ శోభను దర్శింపజేస్తాయి శిశిరముతు వర్షంలో పంటకాపు దంపతులు తమ పాడియాపు యాసగా ఆవుదూడ గట్టలు గిల్లి చేటలో ప్రాతపడ్లుపోసి మేదెట్టి, “మాయ” యెప్పుడు వేసి అవులవేల్చిందోనవే శంకతో కంటికి రెప్పలాగా కాపాడుతూ జాగరం చేసిన దృశ్యాన్ని రమణీయంగా వర్ణించారు. భావ ఉచ్చలలో పలువురు భావలో స్వతంత్రత నభివ్యక్తమై, గ్రామీణ జీవితం వారి కొదవ పాటమైంది నగర జీవితంలో విసిగ్రామీణ శోభ క్రాంతిలు జాడలం భావకవల ఎలుపులో కనిపించే సామాన్యశ్రమ.

భావకవల కాలంలోవే తమ స్వతంత్ర్యాన్ని, సామర్థ్యాన్ని విద్యుత్తువంటూ కృషిని జీవనము గురించి కవితలు వ్రాసిన వారిలో శ్రీయుతులు దువ్వారి రామిరెడ్డి, తుమ్మల సీతారామ మూర్తి, ఏటుకూరి వేంకటసరస్వతి, పింగళి - కాటూరి ముఖ్యులుగా యెంచవచ్చు అంతకు పూర్వము తెలుగు కవిత్వంలోపించిన కృషిని జీవన సాంకేతికత, దయనీయమైన రైతు జీవితాంశాలను కావ్యాలలో చిత్రించారు.

శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులుగారిలో తెలుగు సాహిత్యం ప్రక్రియార్థాన్ని తగినంతగా సంగ్రహించు కున్నదని చెప్పవచ్చు. మొదటి పద్యం యుద్ధానంతరం ఆంగ్ల సాహిత్య కాలిపుంజాలు ఆంధ్ర దేశాన్ని మేల్కొలిపాయి. జన బాహుళ్యానికి దగ్గరైన కావ్య పన్నును స్వీకరించటం పట్ల ఆంగ్ల వాఙ్మయం తెలుగు కవులకు అభిరుచిని కలిగించింది. దీనిని విడిచి వాఙ్మయానుకరణ యని త్రోసి వేయటానికి వీలులేదు. ఈ విషయాన్ని సమర్థిస్తూ, కావ్యాలలో జనజీవితం ప్రతిబింబించవలసిన అవశ్యకతను నొక్కి చక్కచేస్తూ శ్రీ కట్ట మంచివారు ‘కవిత్వ తత్వ విచారము’లో “వరోపాలోచి వివేచకులు కొందఱు కావువారు, నైవికులు, మొదలైన తక్కువ పుత్తుల వారి బతుకులను వర్ణనార్హములని భావించి యెంతో మందరముగఁ గావములలో వ్రాసియున్నారు. మన గ్రంథముల మాత్రము చదివి యీ పుణ్యక్షేత్రమైన కురుక్షేత్రముయొక్క స్థితిగతుల నరయజూచువారికి ఈ దేశమున బీదసాదులైన మన్నారా? యను సంశయము పట్టినను తప్పవాదిది గాదు.

శోకరసమును వరించ వలయునన్న ననుకూలమగు వందరపు మెయ్యది? క్రొవ్వుగాఢడి నాయన వాయకుల యూహ మాత్రము లైన కష్టములా? ప్రజలు దినదినము కన్నీరు కార్చుటకైన ననవారములేక కుడుచుచుండు పరిపరివిధములైన — గోడులా?” యని ప్రశ్నించి యింకను “జనసామాన్యము యొక్క ప్రతిదిన వృత్తములలో నెంత భావము, రసము, గుణము ముగళములై యున్నవో మన కవులకు తెలియవు గదా” యని వాపోయినారు. ‘రాజపు తులను రాజకూలము చాలనందుకు బ్రాహ్మణులను వేళ్ళను బట్టియుండుటమాడుట దప్ప కవిలకు మేలైన, యశ్య కర్మములులేవా” యని చూపించినారు. శ్రీ కట్ట మంచివారి వాదములో తీవ్రతయున్నట్లే సర్వవాక్కు గూడ యిడియిస్తుంది. ఆయన వ్రాసిన మనలమ ప్రభుణము పట చావు విలేల్పులమే యివా కట్టమంచివారు మాత్రము వర్ణనలోనూ, పద్యముల యెత్తుడలోనూ—ప్రాచీనతా వాసన లను విడు చే వియినారు. కృషిని జీవన మన సమీక్షితి సామభూరి గరిగిన కట్ట మంచివారు శ్రీ దువ్వారి రామిరెడ్డిగారి ‘కృషిలుడు’ కావ్యానికి, పింగళి-కాటూరి కవుల ‘తొలకరి’ కి లభించులతో వీక్షణుల వ్రాసేరు

శ్రీ దువ్వారి రామిరెడ్డిగారి “కృషిలుడు” లను కావ్యము కృషినికవితకు మంచి యుదాహరణ. కృషిని జీవన సాంకేతికతను వివరించు చూడలేడు. కవి యిచ్చిన భావ లోకం మెరవగా గైచి చూచినచో సాంకేతిక జీవిత మెంతయో శోభిస్తున్నది; త్యాగమయము; కష్టభరితము; భారత వ్యాధి లాత్య గౌరవ పరితమము. కృషిని జీవితాన్ని పరిచిస్తూనే తనను రైతు పక్షపాతిగా పండితు లిందెస్తారని శంకిస్తూనే, యెవరేమి యనుకున్నా, పంజరం బడం కీరము స్వతంత్ర్యము నాశించినట్లు తాను స్వతంత్రులని “కాలమనంతము: ఇది విశాలము” గాను హృదయమను వెలిపుచ్చి కృషిని జీవనమువే కీర్తించినాడు. రైతుకు పల్లెయే సర్వ ప్రపంచనీమ; ఉండి తిన్నా రేపన్నులన్నా నరుల కష్టాన్నియు వానజేయడు; పంజరమును భుజించి అచెట్టా పేరైనా అలంపని కృషియు ఎలవే యీ లోకము రైతు శ్రమఫలము సుభవించి రైతును విస్మరించుచున్నది. ఈ రైతుకు విప్లవ లోకసమిచ్చి రైతు అండము నాస్పదించజేసి అడవి ధన్యజీవనమును సులించినాడు. అంతటితో ఆగిపోక రైతుకున్న కష్టములను ముఖ్యముగా బుణ్యభావము

తల తాకటులువెట్టి భనికుల దగ్గఱ
వన్నుకై గొప్ప రూపాయలప్పు
కూడి నారికిం గూటికిం బాలక
వాముగఁ గొన్న భాగ్యంపు బప్పు

దిల్లర మల్లర చేబదులుగఁ జెచ్చి
యక్కఱ గడిపిన యట్టియవ్వు
వండుగ వర్షాల బందుల విందుకై
పామాను గొన్న బజారు బవ్వు
వాయిదా ముంచవచ్చిన వడ్డీయవ్వు
ఎడఁలి సొమ్ముల కుదువకుఁ బడ్డీయవ్వు”

అను వివరించి అవి ఏర్పడిన సుఖము లేదుగదా యని జాలిని చూపారు. రైతుల కష్టసుఖాలు తెలిసిన యీ కవి పానుభూతితో రైతు భుజముతట్టి పల్కుచున్నట్లుగానే కావ్యమంతా కొనసాగించారు. ‘జనకుమారి’; ‘నలజారమ్మ అగ్ని పవేశము’ మొదలైన కావ్యాలలోగూడ పల్లయుల జీవనాన్ని పరిభావంతంగా దర్శింపజేశారు.

శ్రీ తుమ్మల సీతారామమూర్తి అచ్చపు రైతు. అందు చేత రైతు జీవన విధానాలను ప్రమవడి ఆయన ఆకళించుకో నక్కరలేక పోయింది. ఆంధ్రజాతి, ఆంధ్ర సంస్కృతి, ఆంధ్ర దేశమనిపే ఆయన యొడలెంత పుంకరించునో, రైతుగా శిష్యు పడి జీవించుటన్నూ సంతే. రైతు నెవరేమియన్నా ఆయన స్మరింపలేడు. రైతుగా శిష్యు పడి పొందున్ని, గడ్డిమోపులు మోసి, బాలులకు గూడలువేసి ఒకటేమిటి అన్ని వ్యవసాయపు పనులూ చేసి, విద్య నార్జించి క్రమశిక్షణతో మెలగినట్లు చందస్సు విషయంలో కడు జాగరూకుడై ‘పరిగపంట’ మొదలైన కావ్యాలు వ్రాశాడు. జీవితాన్ని త్యాగంతో వెలిగించి ‘తెలుగు లెంక’గా నిలిచాడు. రైతునుగూర్చి చెప్పి పతివోటా ఆయన కవిగా గాక రైలే కవికంతంతో పరికినంత న్యచ్చంద నుండ రంగా పరిశాడు. విసర్గ మధురమైన ఆయనకైలి కవితాభిమాను లెల్లరూ కన్నుల కద్దుకో దగినది. సంక్రాంతికోభను మరే తెలుగుకవి శ్రీ తుమ్మలవారంత మధురంగా వర్ణించలేదని పళిగ పంట చదివాక తప్పకుండా తోస్తుంది. పంట కల్లంలో

తట్టలు తట్టలే తవ్వ సుంకులు వోపెఁ
తొలకేకలో నాడల్ పుంకరింప
పాలకట్టి నందియ మొలకనవ్వల నిండు
తళమిచ్చెను జీతగాని కొఱకు
వెలనూచి చిటాదిండి నిలిచెనా కొట్టిర
చిన్నకే చేటలు చేటలొసగె
గాజలకని కోరగా గంప తెత్తింతి
పాలేరుపతికి సంబరముగూర్చె
కుంటికిన్ గుడ్డికిని వేడుకొన్న వాని
కెల్లవానికి భాగంబు లేర్పరించి
లేము లెఱుగని సంక్రాంతి లేమకపు డ
మంగుఁ దోడయ్యె గుప్పలు నూర్చురైతు”

ఈ విధంగా చెప్పటానికి రైతు జీవితాన్ని ఎంత పిన్నిపాత్యంబా పరిశీలించాలి !

“ఈ కోడిపండ్లము లేమి తెల్పెడినయ్య” అని ప్రశ్నించి ‘అంధ జాతీయ శౌరాభిలిష్య’ అని ఉప్పొంగిపోతారు! ఎంత కష్టించినా రైతు షిట్టెలు తీరకపోవటాన్ని గూర్చి రైతు ఆశలు అడుగంటి పోవటాన్ని గూర్చి

కూలిపోయిన కొంప కుదుటఁ బెట్టగలేక
యున్నరు మనుచుండె నొక్కచాపు
ఎలనాగ కూతు పెండిలి సేయలేక శి
ర్నము వంచుకో నియో గర్నకుఁడొకండు
వసిబిడ్డకై బుడ్డిపాలు తేలేక చీ
కాకులో బడె నొక్క కమ్మటిడు
కొడుకుఁ గుఱను మంచి బడికిఁబంపగలేక
గోళ్లు గిల్లెడి నొక్క గొప్పరైతు
పొచ్చు కట్నాలు నైద్యుల కీయలేక
చిక్కి సగమయ్యె వొండొక్క సేద్యగాడు
వశువు బరువున బ్రదికిన పంటదొరకుఁ
గటకటా! వేటి కెట్టి యిక్కట్లు వచ్చె”

నని వాపోయారు.

రైతు కెప్పుడైనా అధికారి, పాపాకారు వ్యాపారి చుట్టాలు కారనీ, నిజమైన చుట్టమూ ఆత్మబంధులూ పాలేరేనని ఉద్బోధిస్తారు. రైతుల కష్టసుఖాలను వర్ణించే టప్పడు బాగా లోతులకు వెళ్ళి సహృదయుల మనస్సులలో మరపురాని ముద్రవేశారు.

కవిబహ్మ ఏటుకూరి వేంకటనరసయ్య ‘క్షేత్ర తరిష్కీ’ తెలుగు సాహిత్య క్షేత్రాలలో పండించిన మేలిరకపు పంట. కావ్యానందాన్ని పుష్కలంగా సమకూర్చటంలో యీ కావ్యం ఏ మహాకావ్యానికి తీసిపోదు. ప్రాచీన కవితా మర్యాదలను వంటి పట్టించుకొన్న, నరాల్లో జీర్ణించుకొన్న పండితులను, సహృదయులను మేల్కొల్పుతూ కవి కుమారులను—

“అలయక రాజతోడ మధురాసన మానెడు దివ్యకాంతలన్
మలిచిన సిద్ధపాస్తమున మంచెకుఁ జేరువనున్న కాపుకో
డల్ నయగారివల్కుల మిటారము నా నడతీరు కమ్మలం
జిలుకు నమాయితత్వము రచింపుము నీవన గానయ్యెడిన్”

అని సవాలు విసిరారు. మేడిపై చేయినుంచి, భరముమోసి చేజారిన పగ్గమూని, కోడెదల్చి కష్టించు కాపువానికంటె కవితా వస్తువు రమణీయమైన దేని దొరకుతుందని కవి మందలించారు.

మాటి మాటికి యీ విధంగా కవిని హెచ్చరించటం, యీ వాడికావ్యం చదివేవారికి పెట్టిట్టుగా కన్పించవచ్చుగాని, కవి కావ్యం

వ్రాసినవాడది అవునరమే కావ్యవస్తువుకు కొంత యేర్పడి వట్లు నిద్రాణులైన కవులు అనుకరణ జాడ్యానికి లోనైనవ్వడు శ్రీ ఏటూకూరి పాటికవి ప్రపంచంలో యీ విషయంలో విస్మయంతెచ్చి, విస్మయ యోధులలో వొకరైనారు. పాఠశాలలో పంటకాపు తన భార్యతో వాడు ముచ్చటలు, వారిద్దరు కలిసి కష్టపడు దృశ్యము కనులార చూడదగినది లేదా క్షేత్రలక్ష్మి కావ్యమున సనుభవించ దగినది రైతుబిడ్డల తక్కువైన ప్రాతి, చాలనట్లు రైతు నీనడించు పరాన్నభుక్కులను కవి ఆవేశంతో అట్టివారి “మొండికట్టె పీనుగును కుక్కలైన ముట్టుకొనవు తుదకు” అని కవించారు. పదాయి ప్రాంతమునుండి వచ్చిన హాళికుని పాదరంగా ఆహ్వానించి కూరుచుండిట్టి కుశలపడిగిన వల్లటూరివెడుచు మర్కాద శృంగార నైషధములోని దవయంతి వాక్యాతుర్యమును దలపిస్తుంది. అవునుమరి కవి ప్రాచీన కావ్య మర్కాద తెలియనివాడా యేమి !

“కాళ్ళు తడబడంగ గండలు నడియంగ
నడుము వంగి పాట్లు ముడుత పడంగ
బండ బిగువుగూరి వరువెత్తు చున్నాడు
జాలిగొలుపు ముసలి కూలిదాబు”

అనే పదచిత్రం వ్రాయటంలో కవిబ్రహ్మ సృష్టి చాత ర్యాన్ని చూపించారు. మాగాణి భాముల సేద్యపు తీరు తెన్నులు వివరిస్తూ నూక్తులవలె కలకాలం నిలిచే చిన్నపద్యాలు రెండు మరువరానివి. అవి యివి :

“నీటి పంటగాన నిస్సార మెక్కుడు
ఒరువు గింజకున్న కలకులేదు
మంట లొలుకబోయు మఱధాన మేతెంచి
ఉడుకు దిత్తులయ్యె నొడళు రెల్ల.

“సేద్య మొరులపాలు జీవమ్ము మఱపాలు
స్వస్థ మంత యంత చదువుపాలు
కష్టమొట్టపాలు, కల్మి డంబముపాలు
మా చరిత్ర తుదకు మచ్చపాలు”

మాగాణిభాముల ఆదాయం చూచుకొని విజ్రవిగుతూ మెట్టు వారు అవాగరకుంఠం అపవేకమనీ, వారిది నిజమైన సంస్కృతి యనీ యెలుగెత్తి చాటారు శ్రీ యేటూకూరి. జాతీయతా జీవన మంటి అభిమానము గర్వించుటలోగూడ యీ కావ్యము బాగా తోడ్పడినది. రైతు వారిలో దుంప దిగిపదవి కవి అనగానే పర సుని మనస్సుకూడ కలుక్కుమనును. కవి అకాలంగా రాలి పయివా క్షేత్రలక్ష్మి కావ్యం రసభరితమూ, మఱపురాని హాయిలు కలిగించేదిన్నా.

పింగళి-కాటూరి కవుల ‘తొలకరి’ కావ్యం వారి తొలి ప్రయత్నమేగాక కృషివల జీవనాన్ని వర్ణించే కావ్యాలలో తొలి తరానికి చెందింది. తొలకరి పర్వాలతోనే పంటలకు నీరు సరిపో, ట్లు, వీరి కావ్యంలో వర్ణించబడిన రైతు జీవితం సమగ్రమైనది కాకపోతే శయింది, లోతైన బీదత చిత్రణ, ప్రకృతి సర్వసంఘాతా కవితా ప్రాధాన్య లేదు. కొన్ని చేతు అనే ఖండికలో

“దారిబోయెడు వారల బారజూచి
విరుమా! మంత పడిపెల-వెనుక నడిగొ
కంకి తినుచున్నయది గోరుపంక-పంక
యాలపించిన విలుమవా...?”

అనేమాటలలో గోరుపంకలు కంకులు తింటుం అసహజం కాదుగాని పైరు గూర్చి తెలిసిన కవి మాత్రం పరిగ పట్టులు తింటున్నట్లే వర్ణిస్తారు కాని సుసన్నమైన పద్య రచనాతీ మాత్రం యింపు గొలుపుతుంది ‘కవితా సామగ్రి’ అనే ఖండికలో సామగ్రి అంతా పూర్వకవి ఉపయుక్తమైనదే అనే పాఠ్య కాలింగా యీ కవులు కూడ భావిస్తున్నట్లు తోస్తుంది. భావంలో కొత్తదనం చంస్యంగానే తొంగి చూచింది. ‘పంకాంతి’ వి గూర్చిన వీరి కైతలోనూ కవికంఠ తప్ప రైతు గొంతు వినిపించదు. పింగళి-కాటూరి కవుల లరువాల కావ్యాలలోనూ హాళికజీవనం తొంగి చూడలేదు

తెలుపు ఆయింద మెంట్

బి-టెక్స్

తామర, దురద, కురుపులు, గజ్జ, మొదలైనవి,
పుండ్రి, చరిలో చెయ్యి కాల మొదలగు, బురుగులు
దేహముమీద గాయములకు వాడేసవో తది
తప్పక నయమగును

గ్రాంట్ల: పానోల్ కెన్రీజ్, మెడికల్

వీరగాక యింకా కవికొండల వెంకట్రావు, కోనకళ్ళ మొగతైన వారి కవిత్వంలోనూ కృషిక జీవితం రూపు గైకొన్నది. కవికొండల రైతు జీవితంతో ఆగిపోడు కూలియన్నల కుటుంబాన్ని కన్నులార చూపిస్తాడు. పంట కాలువలు, బోడెలు, కూలి పడుచుల కొంటె మాటలు, జానపదుల మనో వైర్మల్యమూ అన్నీ చక్కగా కవికొండల కవిత్వంలో కనిపిస్తాయి. కోనకళ్ళ 'మొక్కజొన్న తోటలో!' 'లాగరా పైలెస్స' రెండు పాటలే చాలును ఆయన జీవితా మాధుర్యాన్ని తెలుగు వాళ్ళ కలకాలం జ్ఞాపక ముచ్చటగా నిలిపి! బంగారిమామ పాటల తోనూ జానపద ప్రణయం ప్రబంధాలలోని ప్రణయి సన్ని వేశాలకంటే మిన్నగా ఉన్నది.

శ్రామిక జనుల కష్టపాటలు వాచ్య సస్త్తువుగా స్వీకరించ దానదే ని యింకా యానాడెయిరూ సమరించ నక్కరలేదు. అభ్యుదయ కవిత్వం అం అ పనిని సమర్థవంతంగా నిర్వహించింది అన్ని రకాల వార్తలు, శ్రామికులూ సాహిత్యంలో చోటు చేసుకొన్నారు.

ఈ పాటలు కవులు కవిత్వానికి ప్రయోజనం ఉండి తీరాలని గుర్తించటమే గాక, తమ సత్య శ్రేయాన్ని విజరించ నలసివ వారిజ్యూరు. ఎలాగో రప్పట్లు "కొద్దిరోజుల్లో వేడు విర్ర వీగే కవులు ప్రతిపక్షానా శ్రీ శ్రీ 'ఉక్కిరిండు నింపాని తమ ఉనికిని సమర్థించుకోవలసి' గలిగివున్నాయి." ఈ స్థితి కొంత పెరకు పెచ్చిండునీ గుర్తించుకొని అభిమానం లద్దురా నక్కర

లేదు. కష్టజీవుల జీవితాన్ని వరించటానికి కవులు కమ్యూ నిష్టులు కానక్కరలేదు. Pastoral కవిత్వాన్ని యిముద్దుకో గలిగింది "Proletarian literature వాక్కటిమాత్రమే కాదు. Proletarian literature usually has a suggestion of pastoral, a puzzling form which looks proletarian but is not." విజయవంతమైన సామ్యవాద వ్యవస్థలో శ్రామిక జర్నలు కవిత్వం అంత రసవంతంగా ఉండదని William Empson ఎవే విమర్శకుడు అభిప్రాయ పడుతున్నాడు. 'డాన్స్టో నీస్కా' వంటి రచయితలు దిగావడిన సమ్యక్వాద, దీనులూ, హీనులగుణించి జాలపుట్టెట్టులు వ్రాయగలరు. కాని ఒక రాచ రికపు వ్యవస్థను నిర్మూలించటానికి ఏ పడతలనైతే కమ్యూ నిస్టు రచయితలు వడతారో, వాడుతున్నారో, ఆ రచనలే వారి వ్యవస్థ నెదిరించటానికి గూడ పాధవాలుగా ఉపయోగపడే ప్రమాద మున్నది.

కవి తన ఊహ నిర్మిత శిఖరంపై కూర్చుండి తన ఆత్మానందం కోసమే వ్రాసికొంటాను, 'దిగిరాను, దిగిరాను' అనటాని కివి రోజులుకావు. ప్రతిదీ తన కవితలు తనజాతి జనులు పాడుకోవే మంత్రంగా మోగాలని కోరుకునే వాడే. ఐదవ్వుడు వారాన్ని కాపించ గలిగిన కవి, కావ్య సస్త్తును స్వీకరించటంలో వే విడిచిన సాము చెయ్యకూడదు జాతి సత్తాని ఏ విధంగానూ ప్రతిబింబించని రచన కేయటం లభ్యమే కాదు. తెలుగుగునే ఉండి కవి సమాజాన్ని నడిపించాల; ఉచ్చోధించ నక్కరలేదు.

హవాయ్ చెప్పుల ప్రమాదగీతం

నిఖిలేశ్వర్

మృత్యువు ఇన్ని జీవితాల మధ్య
భీతిర కరాళ పర్కం సత్యం
ముఖానికి చల్లగా స్పృహసే నగరమే
రోజూ చిందిస్తుంది
పీడుర్లో లాపణ్యంపై రక్తం.

ఒక పెరుగుతున్న అందిమైన ప్లస్
చేయి విచరించుచోని
రోడ్డుకు అడ్డంగా పరిగెత్తినపుడు
వ్రేకులు పడని బస్సు మైనస్ ఏకాంశ కింద
వెల్తురు విమ్మి నిర్జీవంగా మిగిలిన ఆకారం
గిరాటుపడిన చిన్న హవాయ్ చెప్పులు
పైకీ కిందికి పడి రోదిస్తున్న రంగులు -

“ఎంతైనా మనమంతా
మైనస్— ప్లస్
మైనస్ ఇన్ని ప్లస్ల మధ్య
కరుణలేని మైనస్.....!”

హవాయ్ చెప్పుల అడుగు
తెల్లటి తాబేలు కడుపు
నూగారు తెల్లవర్ణపు వెలుగు
కామాన్ని తలకెక్కించే మాంసపుకాంతి,

ఆడది - మగాడు
సార్థకత - నిరర్థకతల మేళవింపు
హవాయ్ చెప్పుల
హవాయ్ గీతంలోని ప్రమాద రాగాలు
రాగ - విరాగాల మధ్య
కాళ్ళకింద ఎంత మెత్తగా—నున్నగా

భయంకమైన ముగింపు ఉపాంచని నడక
 ఈ భయంకర విహ్వలతతో
 చెప్పులు ధరిస్తున్న విభిన్న రూపాలు
 కొట్ల నడుస్తున్న అనేక దారుల
 కట్ల చూడలేవు
 గుండె భరించలేదు.

ఈ చెప్పులు వానలో
 షరాయిపై బురద మరకలతో
 యధార్థం కుచ్చే ముళ్లతో
 ప్రాసలేని రబ్బరు ముద్రలతో -?

ఇప్పుడు ప్రశ్నలేదు - పాడులేదు
 యధార్థ చిహ్నాలతో
 మానసిక వ్యభిచారం
 ప్రమాదాల ప్రమోదాల క్షణిక పింఛన్లు.

క్షణాలు ఎవడికి వాడివి
 గొప్పవి - శుద్ధమైనవి
 లెగిపోయిన స్ట్రాప్లు
 అరిగి పోయిన
 చెప్పుల మడమలు.

స్మషా విజయము

సంస్కృత మూలం :

శ్రీ ఇళత్తూరు సుందరరాజకవి

అనువాదం :

శ్రీ వింజమూరి శేషభణిశర్మ

[“స్మషా విజయము” అను సంస్కృత నాటిక వ్రాతప్రతి యొకటి మా యింట లభించినది. అది సలక్షణమై సహజమృదూక్తులతో సహృదయరంజకమైనది. దాని రచయిత ఇళత్తూరు (అగ్రహారము) నివాసియగు వరదరాజనందనుడగు సుందరరాజని అందలి ప్రస్తావనవలన విశదమగు చున్నది. చివరి పద్యమున కేరళ భూమండలేంద్రుని ప్రస్తావించుటవలన ఇళత్తూరు కేరళ మండలాంతర్గతము కావచ్చును. కవికాలాదులు నాకు తెలియలేదు. —విం. శీ.]

ఇందలి పాత్రలు

మశీలడు	...	తండ్రి
మగుణుడు	...	కుమారుడు
దురాశ	...	తల్లి
చారువృత్త	...	దురాశ సఖి
పచ్చర్మిత	...	స్పృష (కోడలు)
దుర్గలిత	...	కుమార్తె

(నాంధ్రి)

శ్రీం నానగుత స్వ స్మషాశిత ముఖీ ముఖాద్భుతమందు వసించును నత్తలకు స్మషాహితద్యేష జావయశంబు మాన్యు నబ్జభవు తల్లి, యజ్ఞాంయూమతల్లి.

(నాంధ్యం త ము న)

మూతధారుడు: (ప్రవేశించి) స్వానందూతపురముననున్న యనంత శయనుడగు విహంగేశయానుని కుశేశయ మహోత్సవ సేవా పక్తులగు పండితుల బృంద మిదిగో! మహామహాపుండ్రుడు భరతమునిచే నిర్దేశింపబడిన విద్యచే నీ పథ వలరించెదఁ గాక! (తెరవైపుఁ జూచి) మిత్రమా! ఇటు రమ్ము.

పారిపాఠ్యులు: (ప్రవేశించి) ఇదె వచ్చితిని.

మూత: మిత్రమా! శ్రీమంతంబగు ‘విశత్తూ’రను వ్యగ్రహారము నంది వరదరాజనందనుడగు సుందరరాజులే తరింపబడిన

‘స్మషావిజయ’మను రూపకమును గొలఁదికాలము క్రింది టనే యభ్యసించితిమి గదా! దానిచే పారాపార వివేకచతురంబగు నివ్వెద్దన్నకరము వారాధింపఁ దలంచుచున్నాను. నేడూ—

మాతయుగు భూమి, నిజమతః
జాతవలాశిన్ వసంతకోభాసంగిన్
బ్రీతిఁ గమంగొని మిక్కిలి
చేతంబున యందు ముదముఁ జెందెను గాదే!

పారి: మిత్రమా! తన తమాభవుండగు చూతకాళికి వసంతకోభ యను కళత్రముతో నంగమము గలుగ భూమి పంతో సింఛెననుట మిక్కిలి యాశ్చర్యజనకము.

మూత: మిత్రమా! ఇం దాశ్చర్యకర మేమి ?

మతగుణయుతయగుఁ దొయ్యలి
మతునకు యోజింపబడిన జూచి దురాత్మలో
మతివోర్వరు కొందఱు; కుల
పరు లటుగా దెప్పుడైన పద్మజ పాత్ర.

పారి: నిక్కము వక్కాణించితివి! దుర్మార్గమువలన దురాశా
కాణమునవే నచ్చరిత్రయగుఁ గోడలిని ద్వేషించుట.

(నే ప థ్య ము న)

ఓరోరి దురాత్ముడా! నా దుర్మార్గమువలనఁ గోడలియందు
ద్వేషముని యేల యుద్వేషించుచున్నావు?

సూత్ర: మిత్రమా! నీ మాటలలోని దురాశా శబ్దమును దన
వామధేయముగా వాశంకించి 'దురాశ'యను పేరుగల
యత్త కోపించినదయి యిటే వచ్చుచున్నది. కావున మన
మారంభించిన కార్యమును నిర్వహితము రమ్ము!

(నిష్క్రమింతురు)

(ఇ ది ప్ర స్తా వ న)

(దు రా శ ప్రవేశిం చు ను)

దురా: దుశ్శేష్పురంగు కోడలి మూలమునవే గదా నా కీ యె
వాదము.

(నే ప థ్య ము న)

ఓసీ ముండా! నీ దుశ్శేష్స్వాత్వము నెఱుంగలేక, దానిని
గోడలియందేల యారోపింతువు?

దురా: (ఎదుటఁ జూచి) నా మాట విని కోపించిన పతి యిటే
వచ్చుచున్నాడు.

(అంత సుశీలఁడను పతి ప్రవేశించును)

సుశీ: మూఁడురా! ఇంకముందు నీవు కోడలికి వశవర్తియై
యుండవలయును.

దురా: అర్యశ్రుత! మీకే వశవర్తినిగాని నేను ఎవతెకో
వశవర్తిని వెల్లగుదును?

సుశీ: ఏమి వదరుచున్నావు?

వేదవాక్యాయంబు వాడు వశంబయ్యె
శాస్త్రవైట్కమును వశంబు వాకు
రాజవరిష దంతరంబు వశంబయ్యె
నీవు నాకు వశ్య వెట్లుగ గవు?

దురా: అర్యశ్రుత! ఎట్లో మీకు వశ్యురాలనగుదుగాని యెప్పు
డును బర గృహమునుండివచ్చిన యెవతెకో వశ్యురాలఁ
గఁజాలను.

సుశీ: అయ్యో! మూఁడురా! ఏసుము.

సుతుఁడు సమర్థుఁడయి యశని
సతియుఁ గుటుంబభర భరణ శక్తయై కాగాఁ
గత యౌవనులగుఁ బితరులు
సతతము వారిద్దఱికి వశంబగు టుదదే?

దురా: హా! ఎచ్చటినుండియో వచ్చిన యొకానొకతెకు మీరు
వశంబదులైన నగుదురుగాక! ఎన్నియో దినములనుండి

గృహధికారిణి నయియుండి కొలఁదికాలముకిందఁ దేదదిన
దానికి వశ్యురాల వెల్లగుదును?

సుశీ: బాలు, మతిమంతు, నవిముక్త పాశాలు

నీ తమాజా, ననూఢ పత్నీకుఁ జూచి
పార్శ్వగృహబాలు, నున్నుక్త బ్రహ్మచర్యుఁ
గాంచి, 'కోడలు గావలె'నంచు నన్ను
నీవు పెట్టని బాధలు నిజము లేవు!

మఱియుఁ బార్శ్వమిట్లంటివి గదా:—'ఎంతకాలము బాలుని
వమావ్త బ్రహ్మచర్యునిగఁ జూడకుండును. మఱియు—

చూడు మన వీధియందలి
చేపియలం బ్రక్కయిండ్ల వెలులను వారల్
వేమకగాఁ గొడుకులలో

గోడలి యూరికిఁ జనుదురు కోరిక మీరన్.

అచ్చట బాలుఁడుగు నల్లునిలోబాటు, వచ్చిన వియ్యపురాలిని
గాంచి, ససంభ్రమముగా నెదురువచ్చి మందిరాంతరంబును
బ్రవేశింపఁదేసి, వందనపూర్వకముగఁ జందనమును హిచూంశు
శీతలములగు మల్లెపూదండబును, తాంబూలమును నను
ర్పించి, గౌరవింతురు.

పుట్టినింటినుండి మెట్టినింటికి వచ్చి
ఁజ్జిలోడఁ బదములకు నమస్క
రించు నదువుఁ గౌగిలించి వడిఁజేర్చి
పుణ్యనతులై సుఖము పొందగలరు.'

అని

దురా: వాఛా! అదియంతయు నిక్కమే!

ఆ దినములలో నా మది
తాదృశ సుఖభాసనములఁ దనరెను; నేడో
యే దురదృష్టమే! కోడలు
నాదు మదికి యెవముగ పరిణామముఁ జేఁదెన్.

సుశీ: (తనలో) అహ! కాలవశమున నమృతము సైతము విష
మగును గదా!

ఎవతె—కన్నకొడుకు కులహేతువయి న
తిల నివాస జల సహితాంబలి యొనంగి
పితరులకు గతాసువులకుం బ్రీతిఁ గూర్పు
నట్టి కోడలి నిది విష మట్లు చూచు.

ఈ నీచురా లనునయింపఁబడియు, నా మాట నెప్పుడు ననున
రింపదు.

భార్య వశమైన—వదులు కే న్నెర్పరి నాదు
దాన, సుతుఁడుకూడ విముఖత్వంబు నొందు
పోని, కోడలిఁ దయఁ జూతునేని, భార్య
యెట్టి యివవాదు వానిగఁదఁ బెట్టు నొక్కో!

కనుక నేనెట్లో తటస్థుడగ మండెదగాక! (ఎదుటఁ జూచి)
ఇదిగో! వాచేత నింత కుమున్నే నా భార్య బుద్ధిని జక్కవఱు

టకై ప్రేరేపించబడిన దీని స్నేహితురాలొకతె యిటు వచ్చుచున్నది. కనుక నే నిటనుండి తొలగెదను.

(నిష్క్రమించును)

(అంత 'చారువృత్త' యనుపేరుగల దురాశ

స్నేహితురాలు ప్రవేశించును.)

దురా : పభీ! చారువృత్త! ఆత్మవృత్తను నివేదించుకొనుటకై నీ కొఱకుఁ జాలచాలమునుండి యెదురు సూచుచున్నాను.

చారు : పభీ! నీకేమి బాధ?

దురా : సకల సురలకు భక్తితో నలిపి పూజ తనయ కారణములగు వ్రతములజేసి చాల కాలాన కావచ్చు సత్వగుణ నిట్టి పుత్రుని గంటి నే నేమనందు?

చారు : పభీ! పుణ్య విశేషమే లేకున్న నిట్టి పుత్రుడెట్లు లభించును?

దురా : పుత్రుడు సుగుణుడమటలో నందియుము లేదు.

చారు : (స్వగతము) ఈ దుష్టురాలు కోడలిపై దోష మారోపించఁ జూచుచున్నది. (వ్రకాశముగ) మఱి యింకెన్నఁడు దుర్గుణుడని నీ బాధ?

దురా : 'మఱి యింకెన్నఁడె?' యని యడుగవలయును.

చారు : నీ కూతురి దొర్గుణ్యమువలన బాధపడుచున్నావా?

దురా : ఏమి? ఏ మనుచున్నావు? నా కూతురి పౌజన్యము ఏ వెలుగవా? అవధరింపుము—

నుతున కొడఁగూర్చ సద్గుణభోధిరాంగిఁ బ్రతి పురంబునకును, బ్రతి బంధుగేహ ముపకుఁ జని పరిశ్రాంతిని బొంది యెఁసలెఁ దెచ్చితి నదె నా మనమును వ్రచ్చెనేడు.

చారు : ఆమె యేమి చేయుచున్నది?

దురా : గుప్తముగా వాచే ని ష్టివ్రంతరిగు నూనెవేతఁ గేశము లెట్లో లిప్తంబులఁ జేసి యిదొక లిప్తవై నమ మోసఁగించి లీలం బోవున్.

మఱియు,

సద్యోపకపిత మల్లీ విద్యోతి నితంబలంది వేణిక యగుచున్ విద్యుల్లేఖకయోయన వ్యాద్యయగుచు నాదు నుతుని యెదుటఁ జరించున్.

చారు : దీన నీకుఁ గల్గిన నష్టమేమి?

దురా : అఁ, ఏమనుచున్నావు? ఈమె ఈ వ్రయత్నమంతయు భర్తృపకీరణార్థము గదా?

చారు : పశీకరించుకొనుమగాక! దీనమాత్రము నీకేమి నష్టము వాటిల్లినది?

దురా : దీనములు పెల్లె నెన్నియు! మ దీయ తమాజ స్వభర్తృగేహమున్ జని యది స్వీయచారుగుణ జాలముచేఁ బరివశ్యుఁ జేయఁ బో న వలఁడు తల్లి కక్కకును వశ్యుడుగనయి దానిఁ జాడఁ డో ననిత! యింకెట్లు నా సుతుని భార్యవశించదుగాఁ దలంచెదన్.

చారు : (స్వగతము) పితకులాండకెల్ల నిట్లే నిష్క్రిరణముగఁ గోడలియందు వైరము. (వ్రకాశముగ) అఁ, తరువాత?

దురా : ఇంకొక్కటి యాకర్షింపుము.

చిర సమాగత జామాతృ చిత్తప్రీతి కొఱకుఁ దెచ్చిన చిక్కని పెఱుగు విది త దీయ పతికిని వడ్డెన చేయుచుండు నేను జెప్పని పెత్తన మేలఁ దనకు?

చారు : నీ మాటలలోని 'పతికిని' అను సముచ్చయార్థమువే నల్లనకు వడ్డించినపిదప మిగిలిన పెఱుగు నీ మునునకు నేసినదనియే యవగతమగుచున్నది. ఇందుగల దోషమేమి?

దురా : నీవు పరిగా నవధరించుటలేదు. చెప్పితిని గదా. 'యేను జెప్పని పెత్తనమేల?' యని.

చారు : అఁ, తరువాత—

దురా : మఱియొక్కటి యాకర్షింపుము.

హృద్యము, గవాక్షసంచరన్మృదువన మ నోపారంబగు గది నా తమాజ కొఱకు నాయితము సేయఁ దాన మున్నధివసించి, భర్తృతోఁగూడి రాత్రులఁ బవ్వరించు.

చారు : అది నీ తనయునకు నియతముగ నేర్పఱుపఁబడిన శయనా గార మేమో!

దురా : అగుఁగాక! మానసియుఁడగు వల్లుడేతెంచినవాడు నీయ బయట నెచ్చటనో యొకచోటఁ బరుండు టుచితము గదా! అనను నాని యందేమి దోషము గలదు? ఈ దుష్టురాలు నన్నతో నతని నాహ్వానించి యటకేగును.

చారు : మఱియొక మందరశయనీయ మున్నది గదా!

దురా : చాచఁ జాలు. దానినే గద నా కూతునకు శయనీయముగ విరేక్షించితిని.

చారు : వయస్యా! కోపగింపనిచో నొక్క మాటఁ జెప్పదను.

దురా : అఁ, చెప్పుము.

తాత: నధువు నుండర గృహమందు భర్తతోడ
మించు తృప్తిని రతుల సుఖించునేని
పొత్తుల దుడయించు, పద్మిని పంతుల డక్కడ
తలవేగొడ దమ యవ్వయోద్యోగార్థగడ!

దురా: (కోపముతో) ఏమి వదిలుచున్నావు?

పుత్రిక కింకను లేరట
పుత్రిక కోడలు గవంగి బుతుల మేలు నా
వేతంబులతో జాతు ని
చితములగు మాటలను వచించెద వేలా?

తాత: అందుకే పుత్రికని ధర్మమగు భార్యనంగమమునుండి
వేరు చేయుచున్నావా యేమి?

దురా: అందులకు గాదు.

అవిరత దారి నంగతి ను
పోరుజ నొందును బూరుషుడగు దా
న విగత లక్ష్మియై నతి య
నంత మదాన్విత యోమ: దా
వనమల: జాచు నెల్లప్పుడు
నత్తను మామను సైత మంచు వే!

తు విమలవం తోనర్తును దే

మాభవు దారణమాగమంబున.

తాత: నీ జామాతకు సైతము సంతకాంగనావంగమమువలన
మహిమ ప్రాప్తింపవచ్చును. అట్లుండ నీ యట్టిస్త్రీ
జామాత్య దారణమాగమం బెట్ల భరించును?

దురా: ఏల నప్రమత్త ప్రవంగ మారంభించువు?

తాత: (చిలువగవుతో) అ, తరువాత!

దురా: మఱియు,

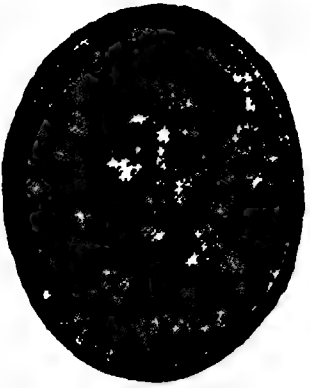
తండ్రియో, సోదరుడో లోగడ దత్తరయి
పరభవంబుగ భక్త్యభోజ్యముల జేసి
యంచిత మృదూక్తులాడి వడ్డించునపుడు
ముఖము వికసించు, వారేగ ముకుళితమగు.

తాత: ఈయది కులనతులకెల్లం బ్రకృతి సహజము గదా?

దురా: నా కూతురట్లు గదు.

తాత: అంతకంటె రెండొక లెక్కవే యనుము. తరువాత?

దురా: సఖి! వినుము నాకులంబు యొక బాధాకారణము.

అం: తక్: పక్:

== స్వ ఖ ణ్ణీ వి త సే వ ==
సిద్ధ బాక్ష్మ మహిమ

సిద్ధం సాదితేని మహిమకు ఒక కాల్పానము

కే. టి. కృష్ణమూర్తి ఆచార్య గారి
“మేల్ మాయల్ మందు”
(Regd.)

దీర్ఘకాల చర్మరోగములకు చక్కని నివారణ

వల్లరంగి, ఎర్రరంగు పొడలు, దబ్బలు, పొట్లు, గజ్జి, (చర్మసంబంధము) పొడలుగల చోట్లలో తియ్యబ్బ, సగాదితో పొడిచివచ్చుట వొప్పి
లేకుండుట, విప్పువడి బొబ్బలు గలిగిన తొయకుండుట, దుర్నియ నర్మ అవయవములందు వ్యాపించి, రక్తముతో కలిసి మత్తు కలుగజేయుట,
(నెరముల సంబంధము) చేతిచేళ్ళు ముడుచుకొనుట, బొబ్బలు లేచుట, ముక్కు బంధములు, పొడమునందు పల్లపుపుండ్లు ఏర్పడుట, కాలు
చేతులు వ్రేళ్ళు తిగ్గుట, ముక్కు పొట్టునడుట, చూచుటకు విసుగు పుట్టించు రణములు (అప్తి సంబంధము) వీటికి ఉత్తమ నివారణ.

1 ముద్రం (40 రోజులు) మానె, శీఘ్రము: రు. 11/- తపోల ఖర్చు రు. 2-50

8 రోజుల శ్రీ పరమాత్మ తైలం. రు. 5/- తపోల ఖర్చు రు. 2/-

పూర్తి వివరములకు వ్రాయండి:

సిద్ధ బాక్ష్మ K. T. కృష్ణమూర్తి ఆచార్య & సన్స్,
8/22, మేల్ మాయల్ P. O. (N. A. Dt.)

అహహోము న్భవించు నుగు
 ణస్విత మత్పుత నెల్లవేళలన్
 బ్రహ్మణసేయుఁ దత్పుత్ర స్వ
 మాతృ దురుక్తుల వాలకించి, న
 త్యహమును దోడికోడలు దు
 రాశయ్యై, వ్యవహరించుకై
 నహనములేక దూరువట
 చాలవె వా కిది బాధఁ గూర్చున్.

చారు : తోడికోడలు దురాశయ యైవచో ననాంద దాని వశమగు
 పెట్టు?

కోడల్ డకు భువిలోఁ దమ
 యాడవడుచులకును నైర మనుటయు మఱియా
 బోడియల తల్లలకునుం
 గూడ విరోధమనుట తమకుం దెలియనిదా?

కనుక కోడల్ డపై వారి యాడవడుచులకుఁ బ్రేమ
 గలుగుట వారి సద్గుణములపైనే యాధారపడియుండును.
 అట్లే వారియందు వీరికిని.

దురా : యుక్తముగాఁ బ్రకృతివి. వా కోడలు దుర్గుణాలగుట
 చేతనే గదా వా కూతునకు దానియందుఁ బ్రేమ జనిం
 చుటలేదు.

చారు : తద్విచిత్రముగఁ గూడఁ జెప్పవచ్చును.

దురా : ఏమనుచున్నావు?—దాని దుర్గుణముల నాఁకింపుము.

వతి గృహంబునుండివచ్చిన నా మఱి
 ఆనతంబుఁజేసి మ్లానముఖము
 క్షేమ మడిగి యన్యకృత్యనిరతవలె
 వేగ గృహములోని కేగు నిద్రి.

చారు : మంచిది కనుకనే నీ కూతు క్షేమ మడిగినది. ఆమె యగుచో
 భర్తృగృహమునుండి యేతెంచిన యాడవడుచును జూచి,
 నేమ రజస్వల నయితినిని తక్షణమే బయలుఁ జేరును.

దురా : ఇట్లుని నీ వెటు లెఱుంగుదువు?

చారు : నీ గర్భమున జనించుటవలన!

దురా : ఏమీ? నే నట్టిదాననా?

చారు : ఇట్టిదానవుగాకున్న నట్లే వధువు
 నేర ద్వేషింతు కరుణావిహీన ఎగుచు
 రూపకులశీలములయందు లోప మామె
 యందు వెదకిన మందునకైనఁ గలదె?

దురా : అబ్బ! నీకు దానియం దెంత నష్టపాతము! ఇంకను వినుము.

గుణయుతుండగు వా చిన్న కొడుకు నీవు
 సైత మెఱుంగుదు గాదే! యో చారువృత్త!
 యిట్టి మఱుదినిజాడ జడెట్టి పాతి
 వ్రత్య మనవలె? దాని గర్భంబ గాక!

చారు : అనవరతము తమ్ము నిందించునట్టి యా మఱుదిని—నోర్చి
 గలది గాన మందిరమునుండి అయటకు గెంటించుట లేదు.
 అట్లాదు—

దుర్గయుండునేరు; దుర్గుణంబుల కిక్క;
 యిందు లే దొకింత సందియంబు;
 వాని దృష్టి గురువు భార్యయందును దుష్ట
 మనుట వాని వెడ్డ తనముఁ దెలుపు.

వాని కోర్కె కనుకూలము గానందున ననంగభాణిపర
 తంతుఁడయి, సాధ్యయగు నా తోయ్యలిని వివాహార్థము
 విడిచిండును.

పాపకృత్యయైన బ్రాతృ జాయను గాంచి
 వారణంబు నేయ వలయు మఱుది
 త నె మదనవీధ్యమామఁడై ఎదివెఁ గాం
 క్షించునేని యముని వంచి యగు.

దురా : నీవు దాని దుర్గుణంబులనెల్ల మగుణంబులుగా నుగ్మ
 డింపుము, బుద్ధి శూన్యవై వదలుచున్నావు.

చారు : నీ యొక్క దుష్టగుణ నము
 దాయంబు నమస్త్రగమతలివ్యాపించన్
 నీ యమ్మ యెఱుంగదు కై
 కేయి గుణము లట్టి నీదు కృతకగుణంబుల్.

దురా : అయ్యో! ఓసీ దుష్టురాలా! స్పృహవ్యాజమునఁ దలపోతిన
 విద్వేషిణి! నీ కారణముగ నా ప్రియసఖిచేతఁ గైకేయివంఠి
 దాన నని యనిపించుకొనఁజలసెఁ గదా!
 (అని తొమ్ముబాదుచుని విలపించును.)

చారు : ఎందులకు విలపింతువు?

భజియింపుము సద్గుణములఁ
 దృఢియింపుము నీదు దుర్గుణములఁ ద్వదా
 తృజనమ్మి యింక మీ డట
 భుజియించుట దక్క నేఱు పూనిక విడుమి!

దురా : ఓసీ! దుష్టురాలా! ఏమీ నమ్మ దాని దానివలె నెవలెయో
 వేసిన వడుపుకూడఁ దిని జీవింపు మందువా? నే నింత
 కాలము గృహధికారిణివై, గృహభారము నెల్లమోసి,
 యిప్పుడు దాసీత్వము నవలంబింతువా? చూడు నా చాతుర్యము!

కొలది దినంబులలోననె
 యిలు నే వెడలంగఁజేసి, యీ దుష్టిత్వన్
 విలనద్గుణవతి వాక కో
 మఱి గూర్తు మదీయ తనయ మానవచోరన్.

చారు : ఏదన వచ్చినది మొదటి కోడలినే పాథాకరించును. ప్రాణ
 యగు నీ తరుణిని వదలి మఱియొకదానిని జూచినచో
 దరుణుడగు నీ తనయుడు దానికిఁ దాడుకొను గొల్లు
 వెంతవఱకు బ్రహ్మచర్యకేళి ననుసమధివలనవలసియుండును.

దురా: నేను నాని కట్టి, కష్టముగ గట్టుట నహితువా? వెల వెలంది నొకదాని నతనికి యోజింతును.

తాడు: (తనలో) అహ! దురాత్ములగు నత్తులు అధర్మముగు వెలవెలంది పొందును సైతము కుమారున కంగీకరింతురుగాని, ధర్మముగు నాలుపొందు నంగీకరింపరు గదా! (ప్రకాశముగా) ఇన్నిమాటలతో నేమి? నా మాటల నంగీకరింపనిచో నీ కుమారునకు సైతము నీ యందు వైముఖ్యము జనించును. కీర్తితోనో, యనకీర్తితోనో వరింబుము. (నిష్క్రమించును)

దురా: (ఎదుటఁ జూచి) ఇదిగో నా తనయుఁడు వచ్చుచున్నాఁడు. ఇప్పుడు దొంగయేడు పేడ్వవలెను. (అని వింపించును)

(అంత 'సుగుణుఁ'డను సుత్రుఁడు ప్రవేశించును)

సుగు: అమ్మా! నీల నేడ్చుచున్నావు?

దురా: వాయనా! యెందుల కడిగెదవు? నీ భార్య యెఱింగినచో నీ యం దది వైముఖ్యము నహించును.

సుగు: చెప్పు - చెప్పుము.

దురా: మిథుల యత్నంబుసేసి నే నెవరె నీకుఁ గూర్చితిని దెచ్చి యెటునుండఁ గొనవలెనుని అట్టి దీనాఁడు నను లక్ష్యపెట్టు కెపు డ వట్టి యొనరించు గేహాధిపత్యకాంక్ష.

సుగు: అమ్మా! 'తల్లు లందఱును గుమారునకయి యెటు మండియో యొకానొక కనకకసు దెచ్చి కూర్చు' రనునది చారిత్రమునుండి, యంద తెఱిగిన మార్గమే! ఆ విధముగాఁ గొనిరాబడిన యది క్రమముగా గేహాధికారిణి యగుటయు సకల లోక విదితమే!

దురా: ఓరీ మూర్ఖుడా! నేను జీవించియుండఁగా దాని కొధిపత్య మెటు లబ్బునురా?

సుగు: అమ్మా!.

మతిమంతులైన మాతా
పితరులు వారంకమునందు విశ్రాంత్యర్థం
ఐతి శ్రీఘముగా భారము
సుతమ్మునల తలల మంచి చూడఁగ వలయున్.

దురా: హా! అమాయకుడా! గృహాధిపత్యమును నీ భార్యకుఁ గట్టుఁ దెచ్చి దానిచే నమస్తమును నీ బావమఱదులపాలుఁ జేయింపఁదలఁచుచున్నావా? వినుము.

నీ వొనంగిన చమచున నిమిచి యీమె
ప్రతిదిన మనేక ప్రాతముల్ వగులఁ గొట్టు.
ధనము దొంగిలించి తనదు తండ్రి యూరుఁ
జేర్చుచుండును నన్ను లక్షింప కెపుడు.

సుగు: అమ్మా! గృహ నిర్వహణ భారమంతయును దాని తంపై నే యుంచినచో నిట్లాక్కనికీగూడ నివ్వదని నా విశ్వాసము.

దురా: అయ్యో! మండబుద్ధి! దాని మంత్రతంత్రములచే మోహితుఁ డనై దాని నశవరినైతివి.

సుగు: అమ్మా!

వతియె నుగుణయైనఁ బతిదాని నశమాను
దలఁచె మంత్ర తంత్ర తతి యదేం?
ఇట్లె కానియెడల వేల నా భగిని న
శంబుగాఁడు నాడు స్వారికుండు?

దురా: ఓరీ మూర్ఖుడా! ఏమి వాగుచున్నావు? నీ భార్యవలె నా కూతురు సైతము మంత్రతంత్ర ప్రయోగము భర్తపైఁ జేసినచో వశుడగునేమో! కాని యది యనుచితమని తలంచి, సాప మది స్వీయగుణ సముదాయము చేతవే యాతని వారాధించుచున్నది. అతఁడు మాత్రము దాని కనుకూలుఁ డగుట లేదు. నీవలె నతఁడును, భార్యావశంపడుఁ డగుచో, నిశ్చింతచిత్తనై యెవ్వరితోను మాటనైనఁ బలుకకుండెడి దానను.

సుగు: అమ్మా!

జామాత నీ తనూజను
ప్రేమంబునఁ జూడఁడని యపేక్షకరుణనై
యేమియు నెఱుంగని కోడలి
పై మిక్కిలి ద్వేషమున ఫల మేమమ్మా!

దురా: ఓరీ! యేదో చెప్పి నా మాటను గప్పివేయఁ జూచుచున్నావా? వినుము.

అమె పిత దుష్టుడని బగత్కాఠిఁ గాంచె
దల్లి దుర్మతియని లోకమెల్ల నెఱుంగు
నన్న విటుఁడు, భగిని లంజ, యట్టి నీదు
భార్య కుల మెఱుంగవుర యర్భకుండవౌట.

సుగు: అమ్మా! నీ కుమార్తె యత్తకూడ కోపించినచో దాని నిట్లే గర్హించుచుండనోపు. అయినను నర్యము పర్యాలోచించి నీవే వ్యయముగా నా కొఱకుఁ దెచ్చిన దీనిని నీ వట్లనడగదు.

దురా: ఇందు నేఁ జేసినదేమి? భార్యావృత్తియు పురుష భాగ్య యత్తము.

సుగు: (తనలో) ఎట్లెన్నను బెద్దలు సమారాధనీయులుగాన వా తల్లి నోదార్చెదను. (ప్రకాశముగా)

మగుణయో, దుర్గుణయుతయో యగునుగాక!
కట్టుకున్నట్టి కోడలిం గాదమదుమే?
కానఁ దప్పుల క్షమియించి, దీని నీదు
మతను బోలెఁ బ్రేమంబునఁ జూడు మమ్మ!

(అని బాదములకు నమస్కరించును)

దురా: ఓ, మూర్ఖుడా! లెమ్ము, లెమ్ము!! కడుపునఁ బుట్టిన వా కుమార్తెతో సమానమగు స్థానము వెక్కడిమండయో

With the best compliments of

**GANGES PRINTING INK
FACTORY LIMITED**

Calcutta • Bombay • Madras • Delhi

We have pleasure in announcing that this
entire UGADI ANNUAL NUMBER was
printed with GANGES INKS.

వచ్చిన దుర్మార్గురాలగు నీ భార్య యెట్లు పొందగలదు?

మీగు: అమ్మా! అయినచో నెప్పటినుండియో వచ్చిన యల్లుని యందుఁ గడుపునఁ బుట్టిన వాకంటె వెక్కుడు ప్రేమ వెట్లు వ్రదర్పించుచున్నావు?

దురా: నా యల్లుడేమి తప్పినరించెను?

మీగు: అమ్మా! మున్నొకవాడు వేళ జాటుననుండి వినుచుండ వాకస్మికముగా నీ కూతుపైఁ గోపించిన యల్లుడు—'ఓసీ! దాసీ పుత్రికా! వెంటనే నా వెంట బయలుదేరు'మనఁగా విని, చిఱుగువచ్చు నవ్వువొంటిని.

దురా: అబద్ధము, 'నేను జాటుననుండి వినుచుండ'నను మాట వట్టి యబద్ధము. భార్య చెప్పినమాటలు నమ్మి మాటలాడుచున్నాను.

మీగు: (తనలో)

అత్య తనయా ప్రణయ పాత్రుఁ డగుట కతన నచ్చ న విగీత మార్గాను సారియైన యల్లుడొడెడు దుర్భాష లెల్ల మ్మతు లిటుంచి నిటువంటి యత్త దలంచుచుండు.

పుత్రీ రమణుడనుటయే వి చిత్రపు రాగాంజనంబు స్త్రీ లందఱకున్ నేతములఁ జేరి యది జా మా త్రగుణంబులను సుగుణమతిఁ గనజేయున్.

(ప్రకాశముగా) అమ్మా! నీ యల్లుడు మంచివాఁడు, కోడలు చెడ్డదే యగుఁగాక! ఇందు వే సేమి చేయవలయునో యాచే శింపుము.

దురా: నీ రమణి నొకచిన్న కుటీరమందు నుంచి పూట బత్తెంబుల నొనగ వలయు ననుచుండును నా చేతనైన, నాదు తనయచే వెన, నంతియే దానికింక.

మీగు: (తనలో) అహహ! ఈమెపై నాకుగల్గిన కోపమును మాతృభక్తియడ గించుచున్నది (ప్రకాశముగా) ఊహయివార!

దురా: ఏ యెడ నది నివసించునో యాయెడ కనైన నెక్కరైనను గవి నా యనుమతిఁ బొందయే పోయిన, నా ప్రాణములును బోయినయట్లే!

మీగు: అమ్మా! యిటు నొనర్చుటచే నీ కేమి ప్రయోజనము?

దురా: వల్లభ పహితయై నీదు భగిని యిటుకు వచ్చి నివసించు వెల్లపు : వారొకమున నున్న మాకు శుశ్రూషఁ జేయును దృఢీయ సితకు నీవు, నాకు నదియుఁ బ్రభులు గారే!

మీగు: అమ్మా! కోడలు నీ కూతున కే మప్రియము గవించినది ?

దురా: నీ భార్య దుశ్చేస్థితమును నీ వెఱుంగవు !

వవభూషణ తతివేతఁ ద

మృపు భూషించుకొను—మత్తనుజఁ గని యార్షాశ్శ
ఈ వగుచు నది తిను భక్ష్యము
అ విద్మితముగాఁ గనుఁ గుటిం భూకుటియై.

మీగు: అమ్మా! అట్లే చేయుటకుఁ బ్రయత్నింతును. అది యంగీకరింపనిచో వేవేమి చేయుగలను?

దురా: నది వెలలు గర్భమందునఁ బదింముగా విన్న మోపి ప్రసవించితి నా మదిలోని కోర్కెల న్ని వాదవింపనియెడల విషమె యారట యొనఁగన్.

మీగు: తండ్రి యాజ్ఞానుసార మాచరింతును.

దురా: ఆ ముదుసలి స్పృహవంచితుఁడగుట నా ప్రాణములను సైత మపేక్షించుటలేదు. ఇక నేను నీ యెదుట నుండను. (అవి విష్కమించును)

మీగు: (ఎదుటఁ జూచి) ఇదిగో నా ప్రియురా లిటే వచ్చుచున్నది. ఈమె—

శృశూదురుక్తుల నితాం
త్రాంత మనస్కయగుచు నా వాక్కుధరిన్
విశ్రాంతి నొందును దదీ
యశ్రమ నాకుం దెలుపుటకై వెదకుఁ దఱిన్.

(అంత 'సప్తరిత్ర'యను పేరుగల 'కోడలు' ప్రశివించును)

సప్త: (తనలో)

మాతృభూషణ నిర్బధ్యమానహృదయుఁ
డై మదీయప్రియుండు నాకై తపించు!
నొకట మాతృభక్తియును నింకొకట దార
రాగ మాతవి నిఱువంక లాగుచుండు.

మీగు: ప్రియురాలా! ఏమి యిటు వచ్చితివి?

సప్త: వాధ! ఏదో చెప్పదలఁచియుఁ గొంకుచున్నాను.

మీగు: నిజముఁ జెప్పుటకుఁ గొంకేల? చెప్పుము.

సప్త: ఎంతకాలము మన మిట్లు గురుజనుల నిర్బంధమువలన రహస్యముగాఁ గలియవలెను.

మీరు భుజియించి, శయ్యకుఁ బేరఁ జనిన
వెంటనే మీదు జనని యా యింటి గడవ
పై శిరమునుంచి యడ్డము వండుకొనును.
ఇంక నేను నవినాపించు పెట్టు మిమ్ము?

మళియు,

అనుదిన మాచరింపఁ దగు
నట్టి యొకానొక కార్యమున్ రయం
బున నొనరింపఁ బాను నను
బావి వివారణఁ జేసి, మీరు తో

జన మొనరించి, శయ్యగల
వడ్డములోవిడి జేర, నవ్వు 'డి
వని యొనరింపు' మంచు నను
బంపుచునుండు దయావిహీనయ్యె.

మగు : (తనలో)

ప్రాతృత్వత్తి యభిప్సిత
మా త్రిణగద్యోషలకు నట్టెవము వారల్
త్రితము! సహించ నోడరు
పుత్రులతోడ వధువులకుఁ బొందు పాసంగన్
సురతము లేకయె గర్భము
ధరింపవలె గోడలంచుఁ దలచెద రత్తల్
పెరుగవలెఁ దిండిలేకయె
శరీర పుష్టి యనునట్టి సామెత గాదే!
ఎవతె యారోగ్యము నిజాత్మ భవుని సుఖము
కొఱకొ, యద్దాని సుఖమును గోర దెవుడు
పరుని సుఖములకెల్ల నాస్పదమగు సుత
తనువుఁ బోషించు మాయమ్మ తత్పరయయి.

(ప్రకాశముగ) మమంగళి! నా జనవిపై దోషముల వారో
పించుచున్నావు!

నవ్వు : ఆర్యపుత్ర! దోషముల వారోపించుట లేదు, నాయం
దత్తగారు మాపు వైముఖ్యమునంతయుఁ జెప్పఁ గొంకు
చున్నాను.

అల్లుడే గుడెంచు టన్న మా యత్తకు
వాక్క గొప్పనైన యుత్సవంబు
అదియుఁ బెక్కుమారులగుఁ గాక వాకుఁ ద్వ
త్సంగ భంగములను సర్పకున్న.

మళియను,

జామాత్రాగమనంబుతో ధనశ వ
వ్రంతంబుల్ మహార్థంబులున్
స్వామి! శయ్యకమర్చ యోగ్యములు
మేజా చెక్కలే యింధనా
ల్గ మాటున్ మఱి మీగడల్ పెఱుగు రె
క్కావక్క లేకుండు, నా
జ్యామోదం బిలాశల స్విరివిగా
వ్యాసించు చుండుం గదా!

మగు : అనాయకురాలా! నీవును అల్లుడను దుష్టుగనా మావే
శివ నట్లే యగుదువు.

నవ్వు : నిర్దేతుకముగ శృశూ
గర్జనమును బొందకుండఁ గల్గిన నీ శ
ర్మణ్ణ మనర్థ మనక ధన
నిర్హరణంబయినఁ జీంత వేఁ జేయు జామి!

మగు : ఓసీ! మందబుద్ధీ! నీ మనుచున్నావు? వ్యర్థముగ నీకై
నా తల్లిని ద్వేషింపజాలను.

నవ్వు : నాధ! వేను మీ తల్లిని ద్వేషింపుడని మిమ్ముఁ గోరుట
లేదు. తనయులకు తల్లి వ్రధను దైవము గదా!

గురుజనుల వలని బాధల
భరియింపఁగ రానివయిన, భరియించెద; వే
భరియింపఁజాల మీరును
దిరిజేరక మార్చవాక్య తత్పరు లగుచో!

మగు : (తనలో) నచ్చరిత్రయను దీని నామగ్నేయము పార్థకము.

అటు దుర్గుణురాలైన యత్తవలని
బాధ యించుక గల్గినఁ బతినిఁ బేరి
'విషముఁ ద్రావుదు వేను బానినిఁ బడుదును
జనని నీవు వదలకున్న'నని వచించు.

(ప్రకాశముగ) భద్రా! నీకు వాపైఁ బ్రేమానుబంధ
మున్నచో నన్నియు నోర్చుకొనవలయును.

నవ్వు : అన్నియు నోర్చుకొందును. నాకు మీ ప్రేమయే కావలసినది.

మగు : (దూరమునఁ జూచి) నాయనగారిటు నచ్చుచున్నారు. కావ
నీ విఁకఁ బొమ్ము.

నవ్వు : అట్లే! (అని విష్కమించి, మరలఁ బ్రవేశించి యొకచోఁ
గనఁబడకుండ నిలుచును)

(అంతలో సుశీలఁడు ప్రవేశించును)

మళి : (తనలో) అయ్యో! బుద్ధిహీనురాలగు నా భార్య యెల్ల
వేళల నిష్కారణముగఁ గోడలిని ద్వేషించుచుండువే యను
విచారము న స్మనవరతము వ్యాకులపఱచుచున్నది.

మగు : (సమీపించి, నమస్కరించి) తండ్రీ! ఏమి. మ్లాన
వదసుడవై చింతించుచున్నావు?

మళి : వత్స!

అర్ధాంగియొక్క సుతుని
యర్ధాత్మయునైన కోడలనబడు దానిన్
వృద్ధిఁచు నత్తలకు నది
వార్తకమున సేవజేయ వాంఛించునాకో!

మగు : కోడలి శీలము మంచిదైనచో దానియందుఁ గూతునందు
వలెఁ బ్రేమఁ జూపఁదగును. కాని యది దుష్టియగుచో -

మళి : బాగ్యసుపారమే యోగ్యతా యోగ్యతల్
కోడండ్రొన నగునని తెలిసి
యత్తమామలచేతఁ గ్రొత్త కోడండ్రు ని
జౌరసాత్మజవలె నరయఁ దగును
గాని యీ దుష్టత్వ దాని నీర్వాళువై
పీడించి మిక్కిలి పిప్పిఁజయు

దుహితభర్తారు సుతునికంటె వెక్కుడు
గా జూచు వాను మత్కాంత యెప్పుడూ

తీ దనుజ కొనగిన భూషణ తలికి నెల్ల
నల్లండే యధికారియౌ, నామె భ్రాత
తల్లి దండ్రులు గారు, తద్వ్యయము దీని
కెంతో సంతోష మొదలించు వింతగాదే!

వచ్చు : ఇట్టి తత్వవేదియగు మామగారు నా యదృష్టమువలన
లభించిరి.

సుగు : తండ్రి! స్త్రీ లుల్లండపైఁ దప్పక యిట్టి దృఢ
పొవ్వుదముఁ గలవారుగా నుండవలయును. అతడేగదా
ప్రాణమునకుఁ బ్రాణమైన కూతురి మంగళమాతము.

సుశీ : వత్స! కోడలు కుమారుని గార్హస్థ్యమునకుఁ బ్రాణముగదా?

సుగు : అచ్చటఁ గొంత విశేషము గన్పించుచున్నది. కోడలు
గతించినచోఁ గుమారుని గార్హస్థ్యము పాతప్రాయమైనను
స్మృషాంతర పంపాదనముచే దానిని బునరుజ్జీవింపజేయ
వీరిగను. తాని యుల్లండు గతించినచోఁ గూతు మంగళ
మాతమును మరల సాధింప వలసివడదు.

సుశీ : వత్స!

దార విరహ సంతప్త హృదయుని సుతుని
మాతృ పథువుతోఁ గూర్చి, సంతోష మొద
చొప్పుదురె దానిచేత మాతాపితరులు
గత వయస్కు భర్తాప్తి దుఃఖిత గద యవి.

సుగు : తండ్రి! వచ్చినది సాధ్యయగుచో వయసుచే నననురూపఁ
డగు పతియందు మందాసురాగయయ్యు, పృథ్వీలగు నత్త
మామల సేవించకుండవా?

సుశీ : వత్స!

అనురూప పత్నీసురకర్తయౌ పతి
యెంత సాధ్యయైన వెల్లవేళ
లందు మిగులఁ దన్ను నిందించు నత్తమా
మలకు సేవఁజేయఁ దలంచు పెట్టు?

సుగు : తండ్రి! పెక్కుమాట లేల? ప్రస్తుత కర్తవ్య మాదే
శింపుము.

సుశీ : గృహమున నెప్పుడయినను గ
లపాఠు లొదవఁగఁ గుటుంబ లాభాపేక్ష
గృహపతి యా కలహపరుల
గృహభేదముఁ జేసియంచుటె యుచితమగున్.

సుగు : వివాహ దోనినట్లొనరింపుడు. అట్లుగనఁ జాలకాలము
మండి నివసించుచున్న యా సుందరమందరమున మా
యమ్మయే నివసించుగాక!

సుశీ : భోగంబుల నెల్లను నుప
భోగించియు, పృథ్వీయయ్య బుద్ధిరహిత యౌ
వా గుణహీనకుఁ బాడలు
వాగరమెగాక యందమగు గృహమేలా?

వచ్చు : (తనలో) అహో! సుశీబుడను మామపే రన్వర్తము
తాని యీతని మాట సంగీకరించి నా భర్త తన తల్లి
నిలువెడలించినచో భార్యవశుడయి తల్లికి ద్రోహ మొన
రించుచున్నాడని లోకమున గొప్ప యవప్రధ గలుగునేమో!

సుగు : (ఎదుటఁ జూచి) వాయనా! నా చెల్లెలు త్వరితముగా
నిట కేతెంచుచున్నది.

సుశీ : ఈమె దుర్గుణములతోఁ దన తల్లిని సైతము మించినది.
(అంత దుర్లలిత యను పేరుగల కూతురు వచ్చుచున్నది)

దుర్ల : (వ్రవేళించి, రుద్దకంఠముతో) తండ్రి! అన్నా! మీ
రిరువురును నా తల్లి వేల యుపేక్షఁ జేయుచున్నారు?
అమెకు మీరే గదా గతి!

సుగు : అమ్మయీ! యేమి యిట్లుచున్నావు?

దుర్ల : కోడలి దొష్ట్యము నోర్వఁగ
నోడుచు నశ్రువులు కనుల మరుల నెపుడఁ దా
వేడుచుటవలన వాయవు
యేడాదియు బ్రదుకజాల దింకవని తోచున్.

(అని కన్నీరు నొంచును)

సుశీ : నీ విచటి కేతెంచుటచేతనే నీ తల్లి కిట్టిగతి.

దుర్ల : తండ్రి! నీకు శుశ్రూషఁ జేయుటకుఁ గోడ లన్నదనియే
నీ యీ గర్వము. దైవమా! నానింక ఓక్కేది?

సుశీ : నీకు నీ పతిమాతయే దిక్కు!

దుర్ల : అమెయీ? అమె నాయందు లేనిపోని దోషముల వాగో
పించి, నన్ను ద్రేషించుచు, దయావిహీనయై, కొడుకుతో
నన్ను వెడలఁ గొట్టించినది. అదియు నా తల్లి మనసు
నొకవంక బాధించుచున్నది.

సుశీ : ఇట్లే తాను గోడలిని బెట్టు బాధలన్నియు నామె
తల్లి మనంబునకు బాధ కలిగించునని నీ తల్లికేలఁ
దెలియుట లేదు?

దుర్ల : కోడలు చెప్పినమాటలు నిన్నిట్లు మాటలాడించుచున్నవి.
అయినను నీ వామె మాటలు విని తీరనలసినదే! ఏలన,

ఎవరె శరీరం బంతయు

మవర్ల రత్నాభరణ సుశోభితము మహా

ర్థ వసనశోభి, యది వలుక

నెవరైనను వినక తప్పుశే యిద్దరణిన్.

సుశీ : నీ శరీరమును రాళ్లతో నలంకరించితిమా? లేక చిఱగిన
వస్త్రములతోనా? అహో! స్త్రీల కైశ్వర్యములం దెంత
యత్నపి!

భవమిది వసనములకు, భా

జనముల కిది; యాభరణ విషయమై యిది; నా

కని దుహితరెల్లఁ సైత్యక

భవముఁ గొనుచుండు పతి పదనముం జేర్చున్.

మేరువు నొసగిన దత్తు
త్కారంబుగ గొలుత తప్పదు సుతకున్
వారత్నంబుల్లెన్ వి
చారింప రనుజం కన్న సౌఖ్యము లెన్నడున్.

అది యట్లుండ నిది మిక్కిలి కష్టము.

మామ ధన మెల్లంగొని తమ
పామివ్యము జేరవచ్చు సతులంగని యా
జామాత నింద సేయును

‘ఏమిచ్చెను నీదుతండ్రి? యిదియా!’ యనుచున్.

నవ్వు : (తనలో) మామగ రనుభవ పూర్వకముగ జెప్పచున్నారు.

దుర్గ : అమ్మా! వాయనగా రన్నది వట్టి యబద్ధమే! నీ వెన్నె
డును వదిన నట్లు కోపించలేదే!

సుగు : (చిరునవ్వుతోఁ దూష్ణింభావము వహించును)

సుశీ : బిడ్డా! దుర్గాయ్యలగు బిడ్డ యట్లుండ సంగతి విప్పుడు
ప్రస్తావించితిని.

సుత సుగుణయైనచోఁ దన

పిత యొసంగిన దానితోడఁ బ్రీతిం జెందున్

వతి సుగుణుడైనచోఁ దన

వతి పితరుల దృష్టితోడ సమ్మానించున్.

సుగు : అమ్మాయీ! ఇన్నిమాటలలో నేమి? అమ్మ ఏమనుచున్నది?

దుర్గ : ‘ఈ కోడలితోఁబాటు వే మండలేను’ అని.

నవ్వు : (తనలో) దైవవశమున నా కోర్కె ననుసరించెడి మా
యత్త మాటలాడుచున్నది. ఎట్లన—

పూరి గుడిసెనైన గారడవులనైన

మండనచ్చు; గంజి యుప్పులేక

క్రొవనచ్చు; సౌధమేల సుభోజనం

జేరి గొప్పకలహ మింటనుండ?

సుగు : సోదరీ! మీ వదిన నేడే నాక యితర గృహమందు నివ
సించజేయుదము.

దుర్గ : అమ్మ యభిలాషయు నదియే.

సుశీ : (కోధముతో) దురాశ యభిలషించిన పెల్లప్పుడును
జేయును. మఱియు నది,

అశవమునకుఁ దగినయన్ని ధాన్యము లిత్తు

వేలకు నొక్కమాటు వేస కొలిచి

వానిగొనుచు మదర భరణంబు సేయుచు

నింక నుండుగాక యెచటనైన.

దుర్గ : ఇకవీరద నా లాకగాని, వేను దల్లితోఁగూడి నివసించుట
గాని నీ కష్టము లేదని వృద్ధులగుచున్నది. ఆమె యుదర
పోషణ వర్యాప్తమగు ధాన్యమును మాత్ర మిచ్చెడనంటివి గదా!

సుశీ : వతి గృహవాస శ్రాంతి నొందుచున్న నీవు నలుమార్లిచటి
కేతెంచి మీ యన్నతోఁబాటు నివసించుచుఁ దత్పరిహారము
నొందుచుండుము.

దుర్గ : ఆ! దుష్టాత్ముడా! నాకుఁ గల్గిన యట్టి బాధ కిది

వరిహారక మెట్లు గును? తల్లిలేని యీ యింట నెవతెయ్యో
వండి వడవేసిన కూడు గతుకవలసిదే గదా!

సుశీ : నీ వట్లు భావించినచో వచ్చినపుడెల్లఁ దల్లితోఁబాటు
యెచ్చోట నైన నుండుము. ఆ దినములలో నీకై కొంచె
మెక్కువ ధాన్యమొసంగెదను.

దుర్గ : ఏమి? నేనేమి దాసీవాన ననుకొనుచున్నావా?

సుగు : సోదరీ!

ఎంత యర్థము నొసంగ మీ యరువురకును

జీవితాంతము దిన పరిసోపు నంత

యిర్థ మొసంగుదు మీక దాని వ్యర్థపడవ

కిరువురును యధచ్చగ ససియించవచ్చు

దుర్గ : (తనలో) ఇది నాకుఁ గొంత మేలు కల్గింపవచ్చును.

ఎల్లన, నాకే మారిచ్చిన భజమును గొంఁదిగా ఖర్చు

పెట్టుచు మిగిలి భజముతో నమ్మ నాకు భూషణములు

జేయించగలదు. (ప్రవాళముగ) అర్య! నీ మాటవీడ

నాదిరమునుంచి యట్లే అల్లి నొప్పించఁ బ్రయత్నింతును.

సుగు : సోదరీ! యామె మనసును నొప్పించవలదు. గురుజనుల

కిష్టమైన విధముగ వే యాచరింపఁ దలచితిని.

(దుర్గ లిత సర్వరముగఁ బోయి మరలఁ దల్లితోఁ

బాటు ప్రవేశించి, యవవారించి—)

దుర్గ : అమ్మా! నా మాటఁ గాదనకు. ఈ యేర్పాటంతయును
మన కనుకూలమయినదే!

దురా : (అవవారించి) అమ్మాయీ! మొదట నీ యేర్పాటు సంగీక
రింపని దానివలె నటించును. నీకై కొంత ధనమును సంపా
దించుట కిదియే వషయము.

సుశీ : (తలను వంచుకొని యుండును.)

సుగు : అమ్మా!

దురా : ఛీ! మూర్ఖుడా! నన్నిక ‘అమ్మ’ అనవలదు.

ఉదయము మొదలుగ నీ పతి

త్వదంతికమునం దనవరతము సేమంతం

బు దివిలి జపించె నదియును

నిదిగో ఫలియించె మీకుఁ దృప్తి జనింపన్.

సుగు : అమ్మా! నాపైఁ గినియకుము. ఈ యేర్పాటంతయు
నాయనగా నొనరించినదే.

నవ్వు : (తనలో) దైవమా! నా భర్తను మాతృశాప ప్రాతునిగాఁ
జేయకుము.

దురా : అయ్యో! ఈ దుష్టురాలు చాతుర్యముతో నా పతిని
గూడ వశము చేసుకొన్నదే!

సుశీ : ఓసీ! ముండా! ఆమె నద్గుణము లేనట్లునున్న వశము
చేసుకొనఁజాలును.

దురా : ముది మది దప్పిన జనకుడు

వదలిన నలంఘనీనవాక్యము లెల్లన్

ఎదురాడక నేడలఁ దా

శ్చెద సమవోఁ దెలిసె నీదు చెట్టతనమున్.

సుశీ : పోయిన ప్రాయమును మరల

మాయలతోఁ బొంది నీవు మతిమతి వాటన్

మాయఁ నెఱుంగని స్పృహనయి న

మాయ నిలువెడలుదు చొంగ శోకంబుతోన్.

దురా : జరగాడా! నీవు బయటకు వెలుము. నే వెడలుదానఁగాను.

దుర్జ : (అవహించి) అమ్మా! మరచితివా? వాళ్ల యేదేని యడుగుట కిదే సమయము.

దురా : ఓరీ! దురాత్ముడా! సచ్చరిత్రాదాన! తల్లి నిల్లు వెడలింపుటవలసగు నపశయంబునకు భాజనము గమ్ము. వెడలిపోయెదను. నీ వశ్చిమనోరథము నఫలమగుగాక!

కంటివలె బి వినట్టి పూవంటి బిడ్డ

కంటికింపైన సొమ్ములఁ గనదీమె

తాన సొవరమైన మేఘయు మణి మ

యాంగదములఁ జేయించి యెఁసంగవలయు.

సుగు : అమ్మా! నీ మాటఁ జనదటను.

సుశీ : పాపిష్టిదాన! ధనమంతయుఁ గూతున కిప్పించి కొడుకును దర్శింపనిగఁ జేయఁగోరుచున్నావు.

దురా : జరగాడా! బిడ్డ యానందము వేల చూడలేకున్నావు?

ఇంతింత భూషణంబుల

వింత సాగము లొలక మేను, వికసిత ముఖియై

చెంతం జేరఁగఁ గూతురు

సంరక్షము నంటుచు నెచ్చురుపు లిలన్.

సుశీ : కూతురనుపేరి మూషిక మాత్రవక్త

మనెడు భయహారి బలమార్గ మహురకున్న

పుట్టినింటినుండి యెటుల మెట్టినింటి

కించుకీంచుక ధనము పొందు నకట!

వచ్చు : (దూరమున నవలొకించి, తనలో) అత్తగారి స్నేహితురాలు

వచ్చుచున్నది పాప వివాసె వాపై దయగలిది.

చారు : (నవేళించి) సో! ఏమి యాలోచించుచున్నాడు?

దురా : ఆలోచించవలసిన దేమున్నది?

శిశుత మొదలుగ వా చేతఁ జేయి పేర్చి

చెరిమితోడఁ బ్రయంబుగా మెలఁగునట్టి

విప్రు సైతము వా మ్మొష నేర్పున వశ

మొనరుచు పెగాక వాపై నసోహా గలిపె.

నీ కామెపై నంత స్నేహము గల్గుటకుఁ గారణము

నూపాంపలేకున్నాను.

చారు : ఆమె పెద్దబియ్యములే కారణముగాని వేఱుగాదు.

‘ఏటద్దా ఖైదానాం ధ్రువ మనభివంధి ప్రణయినిః’ అని

గదా వానుడి!

దురా : నన్ను విందించుచు దానిని స్తుతించుచున్నావు, గన నీవు సైత మచిరకాలముననే నావలె గోడలిచే వెడలి నడవఁ బడుదువుగాక! (అని మెటికలు విటుచును)

మః : ఓసీ! చండికా! కోడలిచే వెడలింపఁ బడితి నన్నచో దండముతోఁ బ్రహరింతును. ‘నా దుర్గుణములే సన్నిత వని చేసిన’ వనుము.

దురా : జరగాడా! స్పృహవంశితుడవై ఏమి వదరుచున్నావు?

సుశీ : (దండమును దీసికొనును.)

సుగు : (తండ్రిని వారించును.)

దురా : ఓరీ! దుర్మార్గుడా! వా కూతురి భూషణముల విషయమున నేమి సమాధానము?

సుగు : ఆయాభరణములకుఁ దగిన ధనము నిప్పుడే యుపగెదను. (అని పాదములపైఁ బడును.)

చారు : (నందంబు చాటుననున్న సచ్చరిత్రము రమ్మని పంజ్ఞ చేయును.)

వచ్చు : (సమీపించును.)

చారు : అమ్మా మీ అత్తగారికి నమస్కరింపుము.

వచ్చు : (అట్లానర్చును)

దురా : (ముఖము వ్రప్పింపఁ ద్రప్పికొనును.)

చారు : సో! ఆచిరకాలమున గుణవినయ సంపన్నుడగు తనయుని బొందుమని నమస్కరించుచున్న కోడలి నాశీర్వదించుము.

దురా : (స్వగతము) ఎట్లెల్ల నేమి కూతుర కాభరణంబులు చేయించుటకుఁ జాల ధనము వెంటనే లభించును. ప్రకాశముగ) అమ్మాయీ! పాదము. వద. (అని కూతురొడఁబాటు నిష్క్రమించును.)

చారు : అమ్మాయీ! యింకను నీకేమి ప్రియ మొసరింతును?

వచ్చు : దైవవశమున మాయత్త దీవనంకు

బదులుగా శపియింపక వదలి నన్ను

నరిగనో యమ్మ నీ యుపాయంబు కతన

నింతకకటె నపేక్షితం బేమి గలుగు?

అయిన నిట్లుగుగాక!

(భరత వాక్యము)

వద్మనాభి పాద జలజ భక్తి ప్రజల

హృదయములలోనఁ బుట్టి యావదలఁ ద్రోచి

సంతతము సంపదలఁగూర్చి సంతసంబు

నొనరఁ జేయుత మాచంద్ర దినకరముగఁ

మళియును,

ఈ కేరళ భూమండల

వాక వలికి నివ్రభక్తి నశియింపమియున్

లోకేశ్వర వదభక్తియు

వేదాలము మండుగాత మీశ్వరు కరుణన్.

(నిర్లరు నిష్క్రమింతురు)

గ ద్య

ఇది వచన తనయ ప్రసాద వివర్తనలగు శ్రీ వరదరాజ నందన సుందరరాజ కృతులలో స్పృహనిజయంబను దృశ్య ప్రబంధము సమాప్తము.

మహాశంఖారవము

శ్రీ మోటూరి వేంకటరావు

ఎన్నియో మానవాకృతు లిట్టె చిదిగి
రాలిపోవంగ ధూళి, భస్మాలయముగ
ఊరి కొననున్న మసనంపు దారివెంట
మసలుచుంటి నే నొక మునిమాపువేళ.

దూరతీరాల ఒక మబ్బుతునక దోచి
లలనగతి నింగిపైఁ దేలియాడు చెడద
పెగలు రగుల సోలుచు మునిచీకటులను
చాయగా వ్రాలుచును మటుమాయమయ్యె.

సొరగిపోవు పలుదని వెల్గుతెరల వెనుక వెలుపు గలిగించు రెఱుంగున వెల్లిరిసి
ఇరులు సర్తించె నిశ్శబ్ద సరణి, ధరణి అదరి బెదర రహ. కంపనాంకురము.

బ్రతుకు వెంబడి జావుగాఁ బగలు వెనుకఁ
గ్రమ్ముకొనివచ్చు సందెచీకటిఁ గలంగి
తలపు లెవియో యెడందలో అలలు గాఁగ
ఉగ్రరుద్రస్థలి గమించుచుంటి, నంత.

నా నడతెంచు త్రోవఁ గతినమ్ముగ అంఘ్రులమ్ము సోకి యే
దో నగి లట్టులయ్యె ; నిబిడోచ్చ సతమ్ములు వాఱు నేల ధూ
ళీనిచయమ్ముఁ జూచితి ; మలీమస సాంద్ర పరాగశయ్యపైఁ
గానఱడెం గనుంగవకుఁ గశ్మల శుష్కకపాల మొండట

చివికి జీర్ణిల్లియున్న నీరవ కపాల
మట్లు నా దృక్కులను దాకినంతఁ ద్రుల్లి
పడియె నాలోని మానవత్యము కరాళ
మానవాస్తి సంస్కర్షణమైన కతన.

చెల్లిపోయిన ఒక నిండు జీవితంపు
స్మృతి శకలమౌచు బుగ్గిలో మృత్యు విలయ
దంష్ట్రీకలనుండి గతమును ద్రవ్యకౌసుచు
బ్రోదిసేసెడు లీల ఆ పుణీయ గ్రారె.

క్రీకళాకాంతు లింకిన శిథిల శల్య గుహలు - కనుగూళ్ళ - ఈనాడు గూడ విరిసి
విశ్వగర్భిత వేదనా విచలితోర్మి యొకటి తక్కున నా చూపు లొరసి యురలె.

అధర సుషమ, రదనదీప్తి ఆరిపోవ,
వదన మస్తి శూన్య కుహర వాటియయ్యు

యుగ యుగాల భవచరిత్ర తీర్చుకొంచు
వగ వెలార్చు నగవు చిల్కి పల్కె నిట్లు.

“పగిలిన మృత్తికా మధుర పాత్రిక ముక్కలు గాగఁ దుండవై
ఁగి యిటు సుప్త పాంసు వితలిన్ నతతాంధతమో నివాసినై
జగచికి నిత్య సత్య మొక చావె యటంచుఁ దరాలనుండి నె
వ్వగి చిగిరించు చిర్బగవు వల్లరులన్ విరచించు నే నిటన్.

నా పదనంపు గహ్వరమునన్ వెదచిందు విషాదపహ్ని రే
ఖా విలస ద్దరసింతముఁ గాంచి, మదీయ విశిర్ల శల్య రూ
పావిల ధూళిధూసర సుయాకృతియుం దిలకించి, అంత భీ
తాఽహ ముద్ర నీ కసులయం దిడి చూచెడి వేల అద్యగా?

నీవలె చేపినై బ్రతుకనేర్చి యొకానొకనాటి స్వప్న తీ
రావధిలోఁ బ్రపంచమునునట్టి యనిత్య విచిత్ర సృష్టశా
లా విష యాసభోగి తరళిమ్మగు భూమిక సాంతమై చనన్
బా చూనచ్చి నిర్గమన సంధ్య బయల్పడు సత్యమైల వేన్.

నాడు ప్రియంబలమ్మయిన నా ముఖబింబములో మధూలికా
నీచిము గోచరించి నలినీ రుమ లీనగఁ దోటి మానవుల్
చూచు సహించి, రా కవచ శోభఁ దొఱంగిన యాస్య మస్తిగా
నేడు రజస్సువేత ధరణిం గన భీతిలుఁ బ్రాణికోటియే!

నా యందున్ గనలేవు నీ దయస ప్రాణ జ్యోతి రంతశ్శిఖా
చ్ఛాయాచ్ఛాదితవౌ తరుద్యుతి; విశిష్టం బైన సత్యమ్ముగా
నీ యందున్ గనవచ్చు నా దగు రహౌ నిత్యాపరా లౌకికా
దేయవౌ జడశల్య పంజరము త్వ ద్దేహంగ నిక్షేపమై,

జగమను ప్రమ్మిదన్ జమరు చాడు రహింపఁగ జీవనమ్ము, హౌం
జిగి వెలుఁగొచు అర్మ వికసింపఁ బ్రకాశిలు దివ్య వీపు -రు
క్రృగతువు వర్తివోలె నసివాడి మహిష్టలి రేణుసంచయ
శ్చరముగాగఁ దెల్లిన యథాయథ మానవ శల్య గాధ నేన్.

బ్రతుకు తటిల్లతా క్షణిభంగురమై క్షితి బ్రుంగ, లేశ మి
వ్వలమున శల్య శేషముగ వీలి నిశా అయకారి శోరిపై
ప్పలినదమ్ముతో హిమ తమిసముసం దణగారి అంధజా
గృత శ్రుతి గొల్పు నన్నుఁ బరికింప నరుల్ పిలువీయుచుందురే!

ప్రాణములేని అస్తి కుహరమ్ము గదా యని యా శ్మశాన ని
ద్రాణ కపాల ఖండింఁ దిరస్కృతిఁ దన్నకు మోయి ప్రాణి ! వి
న్నాణపు నీవి భావ కలనా కన దుజ్జ్వల శేముషీ బృహ
త్రాణముతో ఒకప్పుడు ధరాతలి మానవ శిర్షమే సుమీ!

ఈ శిర మద్భుతోహలకు నిల్లయి, ముగ్ధరస్మైక కల్పనా
రాశికి రంగవల్లియయి, త్రాస విషాద విమోహలోభ హే
లా శతకోటి చిత్త గతులన్ గవి సాకిన తల్లియై, నిది
గ్ధాశల వెల్లియోచు లయమయ్యెను మృణ్మయ శూన్యవాటికన్.

నా కత క్రొత్తగాదు ; భువనమ్మున సృష్ట్యనుసార మానవా
నీకము సర్వమున్ వెలుగు నీడలుగాఁ బ్రభవించి నేల పా
లై కడ కీ యవన్ద లుఁతొన్మి దళమ్ముగఁ గాటిబూదిలోఁ
జీకటి చాలుతోఁ జెలిమి సేసెడు — జీవిత లక్ష్య మింతిమే!

నా నలువైపులన్ జిఱు కణాలుగ ధూళిని నూలుకొన్న యీ
స్యాన పురాచితాస్మికల యున్నిఁ గనుంగొనుమోయి పాంథ! కా
లానుగుణమ్ముగఁ దర తరాంతర భూతలస్పష్టి శల్క రా
శి నిభృతమ్ముగా ఇటుఁ గృశించుచు నేల నశించు గాథలే.

ఇటు ఒక రేణువున్ దొలుచు దేని యుగాంతర సుప్రభాతముల్
స్ఫుటముగ విచ్చు ; ఇయ్యెడ సుషుప్త ణు సంతతిఁ బెల్లగించినన్
దటుకున మృత్యులేఖను లనంతము లేచి యనాది నుండి మృ
త్యుటలి విలీనమైన చరితల్ సీకతా తతిపై లిఖించెడిన్.

నీవును రాలిపోయి అవసీరజమం దొక అస్థిమాత్రమై
నా వలె భస్మవేదిక ననారత మృత్యు నిగూహనాప్త ని
ర్వీచ తమసమాధి నిదురించెడువేళ అనంత కాల వీ
చీవరణమ్ముపై అరుగు జీవపరంపరఁ గూర్చి నవ్వవే?"

అని తోడ్చి మానముగొని,
తనలోఁ జైతన్య మణఁగ, ధాతీతల ధూ
ళిని శైథిల్యస్థితి ఆ
పునుక భయదముగను బొరిలెఁ బురికొను ఇరులన్.

*

*

*

ఆ రజనీ ముఖాంగణము నం దటు ప్రేతవనస్థ భస్మ వీ
ధీ రసితాస్మిగాథ విసఁ దీఱుగ నా మనుజుత్యమొక్క ని
ట్టూరుపు వుచ్చి సాగె మరుదుచ్చలితాంబుద లీల, లోన వీ
వో రవళుల్ చితాగ్ని శిఖలాని ప్రతిధ్వను లీనుచుండగన్.

వెరసా—తత్వ విజ్ఞతయొ— నే నెఱుంగనట్టి
ఒక్క యనుభూతితో హృది యులికిపడఁగ
అరుగుచుంటి, నా యస్థిపంజరము వికృత
ముగ మహాశంఖ మొత్తుచు ముందు నడువ.

నాలుగు - స్వీయ చరిత్రలు

శ్రీమతి పుల్లారి ఉమ

ఆంధ్ర వాఙ్మయ చరిత్రను మాక్షముగ పర్యవేక్షణ చేసినచో స్వీయ చరిత్ర రచనలు 18 వ శతాబ్దము నరకు మధ్యనింప లేదనుట నిర్వివాదాంశము. ఇయ్యది ఆధునిక సాహిత్య రామమున క్రొత్తగ పుష్పించిన కుసుమ గుచ్ఛము. శ్రీ వీరేశలింగం వంతులుగాను వ్రాసిన స్వీయ చరిత్రయే ఆంధ్ర సాహిత్యమున మొట్ట మొదట వెలసిన ఆత్మకథ.

స్వీయ చరిత్ర సమగ్ర సిద్ధమగు కళాత్మక సాహిత్య ప్రక్రియ యనిపించుట తెట్టి కళాధర్మము లుండవలెనో, తత్కర్త తెట్టి కళాత్మక దృష్టి యుండవలెనో పరిశీలించుము.

సంస్కృతమున నలంకార శాస్త్రములందు గద్య వాఙ్మయ భేదములలో ఆఖ్యాసము ఉపాఖ్యాస మనెడి భేదము లేర్పరచి “వ్యయం దృష్టార్థం కథనమ్ ప్రామాణ్యం రాఖ్యానకమ్ బుధాః” అని తెలిపియున్నారు. “వృత్త మాఖ్యానా యస్యాం నాయకేన వ్యవేశ్మితమ్” అనునదియే యిందలి యితీవృత్తము. “అత్యంతాఖ్యానా మతా” అనుచు నది యథార్థముగ నుండవలెనని నియమించిరి. వీని నాధారముగ గొవి తద్వ్యాఖ్యాన కర్తలు ‘వియే వేటి ఆత్మకథల సంఘటి’ యని తెలిపిరి. కాని గ్రంథములను వేర్వేర్వలెదు. కావున ప్రస్తుతాంశమునకు పూర్వపక్షము చేసిన విమర్శించి నాడ మిది.

ప్రతి వ్యక్తికి తన జీవితమును గురించి వ్రాసికొనవలెనని ఆకాంక్ష కలుగుట సహజము. “Every man's life should be best written by himself” అని డా. జాన్సన్ అనెను. స్వీయచరిత్ర రచయితల కవసరమగు కొన్ని కళాత్మక ధర్మము లున్నవి. చిత్తమున గల సకల భావావేశములను క్షౌర్యము చేసికొని నిర్మలాత్మతను పొందిన వానికే స్వీయ చరిత్ర రచన సాధ్యమగును. అట్టి ప్రశాంతస్థితి ప్రధమము. తమ జీవితపు సంఘటనల వివరాల జీవితపు సంఘటనలుగ నెంచి తమ స్వభావాదుల వివరాల స్వభావాదులుగ నెంచి వ్రాసెడి ‘విర్లివ్త్ స్వభావము ద్వితీయము పాఠకుల కభిరుచిని కలిగించు విధానముగ కళాత్మక రచన చేయగలగెడి శక్తి తృతీయము. గ్రంథము వే భాషలో వ్రాసినను తత్కర్త కాభాష పరిజ్ఞానము సమగ్రముగ నుండుట చతుర్థగుణమని చెప్పవచ్చును.

కావున స్వార్థ చింతనలేని సమాహిత చిత్తుడు, విశ్లేషక భావమును విశదపరుచుకొనినవాడు, సాహిత్య రచనా ప్రవేశము కలవాడు మాత్రమే సమగ్ర నుండరమగు “స్వీయచరిత్ర” శిల్పమును నిర్మించగలడు.

స్వీయచరిత్ర కర్తలు తమ విషయములను నిష్పక్షపాత బుద్ధితో విమర్శింపవలెను.

Dr. Johnson - “He that speaks of himself has no motive to falsehood or partiality” అని వచించి యున్నాడు. Waldo H Dunn అనువాదము. “Autobiography is a truthful picture of life, of life's tangled skien good and ill together.” అనెను. తాను సంఘమున వే సొసము నా కమించి యున్నాడని విషయమును తెలియజేయుటకు తత్సంబంధమగు సంఘమును మిత్రముగ పరిశీలించి వే కాని సంఘమువే వర్ణించుచు తన విషయములను మరుసరదు. “It is not the business of a self memorialist merely to give the charecter of others which he has had an opportunity of observing” అని Egerton Brydges స్వీయచరిత్ర విషయమును స్పష్టపరచి యున్నాడు. Sir Samuel Romilly, - “Autobiography is for himself, alone” అని పై భావమువే తెలియజేసి యున్నాడు.

తన కుటుంబమును, సంఘమును తెలుపవలసినను తానెందొ విడి కేంద్ర స్థానమున నుండునట్లు చేసి వ్రాయుటయే యుచితముగ నుండును. Dr. Johnson ఈ విషయమువే “He that is most elevated above the crowd by the importance of his genius, feels himself affected by fame or business but as they influence his domestic life” అని విశదీకరించియున్నాడు. కావున స్వీయ చరిత్ర రచనాకర్త తన ఆంతరంగిక జీవితమును తెక్కువ ప్రాధాన్యమిచ్చి వ్రాసినచో నయ్యది పాఠకుల మత్సాహమును కలిగించును. అనౌ చిత్వము లగు విషయములను పైకి ము అర్జవ భావముతో గోపము చేయక వ్రాయవలెను. Mr. Jaffery అనునతడు “Autobiography will be written with great simplicity and loveliness” అని యున్నాడు. ఇయ్యది కళాత్మకముగ నుండవలెను. Egerton Brydges స్వీయచరిత్ర యనగా “to apply a mirror to his own heart is the first business,” అని నిర్దేశించెను.

తాను తెలియజేసేది సంఘటనలను వ్రాయునది వది భవిష్యత్ మార్గమును సరిదిద్దుకొనుట కెట్లు దోహదకారియైనదో ఆ విషయమును స్పష్టపరచవలెను. "Autobiography is consciously designed as an ethical guide of life" అని పాశ్చాత్యుల అభిప్రాయము.

కావున వేరచనయైనప్పటికి పాపాత్య కళాకాళకు చెంది వలెనన్న నద్దానికి త్రిగుణము లుండవలెను. విశ్లేషక భావమును తెలుపుట, సందర్భ రచన గావించుట, రచనాకమమునందు సమగ్రతను పాటించుట - ఇవి స్వీయ చరిత్రలో ముండవల్సిగ వ్రాయవలెను.

స్వీయ చరిత్ర రచనలోని జననము మరణము శ్రేణివము ఇత్యాది విషయములను తెలిపెడి సమస్యలు కలవు. ఈవిషయమునే "a study sharply defined by two definite events, birth and death thus a biography is complete - but a true autobiography however is but a torso, it cannot be complete" అని పాశ్చాత్యులు చెప్పియున్నారు. Andre Maurois అన్న ఫ్రెంచి రచయిత "—so an autobiography of childhood is nearly always common place and untrue even when the author himself is sincere" అన్నాడు.

తన స్వవిషయము లతని కెంత ప్రీతిపాత్రము లైనప్పటికిని తన గ్రంథము లోకముకొర కేర్పడినది కావున పాఠకుల అభిరుచిని గుర్తెరింగి మితముగ వ్రాయుట యే మేలు. John Galt అను ఆయన "Autobiographer must not forget that however important the incidents of his life may be to himself, the general body of readers will regard his memory but as a common book and never trouble themselves in pursuit of pastime to ascertain whether what they read consists of fact or fiction." అని తెలిపెను.

పాఠకునకు కుతూహలమును కలిగించుటకై నవల రచనయందు తత్వమవును సర్వవామమును వాడుచుందురు. దినసంభవ గ్రంథము (Diary) పేరిట ప్రతిదిన సంభవములను వ్రాయుచుందురు. అట్టి గ్రంథములను స్వీయచరిత్రలని భ్రమపడరాదు. Herbert Spencer అనువతడు "Autobiographer is obliged to omit from his narrative the common place of daily life and to limit himself almost exclusively to salient events, action and traits" అని వివరించెను. కావున కళాత్మకముగు పాపాత్య దృక్పథము కలిగినవాడు మాత్రమే సమగ్రముగు స్వీయరచన చేయగలడు. "Biographers seem to be born rather than made" అని Waldo H. Dunn అను విమర్శకుడు అనెను.

వీరేశలింగంపంతులుగారి స్వీయచరిత్ర

శ్రీ వీరేశలింగం పంతులుగారి స్వీయచరిత్రయే తెలుగు వాఙ్మయమున మొట్టమొదట వెలసిన ఆత్మకథ. ఈయన

పాపాత్యాపేక్ష, సంఘసేవాశక్తి బాల్యదశయ దే విదితమగుచున్నవి.

వసుచరిత్ర పుస్తకము కొనుటకై పంతులుగారు పాఠశాల కిచ్చిన వినిమిదణాలు చేర్చిపెట్టి పాఠశాలకు పోవుటను మానివేసి తత్కారణముగ తండ్రిగారి కోపమునకు గురియైన నన్నివేళములను సహజసిద్ధముగ వర్తించియున్నారు. భూతమాంత్రికాదుల పట్ల నిర్భయతయు, నద్దానిని చూడవలయునని పంతులుగారు చేసిన ప్రయత్నములను పాఠకునిలో మత్కంఠము పుట్టించక మానవు. తాను తన స్నేహితులతో హిమాలయ పర్వతములకు తపశ్చర్యకై వెడలనుంకించుట మొదలగు పరమముల కడుంగడు పవశంసార్థములు. ఈ సంఘటనలవలన పంతులుగారు స్వీయ చరిత్ర రచనాకర్తగ మంచిచెడులను చెప్పటయందు నిష్పక్షపాత బుద్ధిని కొంతవర కవలించియున్నారని చెప్పవచ్చును. కాని యెడనెడ తన వంశాదుల ప్రశంసల విషయమున గంధమునకుగాని తనకుగాని సంచంధములేని సంఘటనలను రచించియుండునచే గ్రంథము విస్తరించినది.

తన విద్యాభ్యాసములగురించి చెబుచు సందర్భములందు తన బుద్ధివైశిష్ట్యమును పరత్యక్షపడెడింతలో వెల్లడిచేసి యుండుట కొంత గంభీర సమగ్రతను పరిపూర్ణము చేయలేక పోయినది: 'వా ప్రతిభావిశేషమే వా కశ్రద్ధిను సోమరితనమును వేర్పెడిది.' ఏకసంధా ద్విసంధా గ్రాహులకుండు బుద్ధివిశేషమే కొంత కలవాడను.' అనునవి సంఘటనలను తెలిపి పాఠకలోకము నిర్మయించుటకు విడిచిపెట్టి యుండవచ్చును. ఇట్టివి అక్కడక్కడ కనిపించుచున్నను పెక్కు గుఱము లుండుటవలన నీ దోషములను క్షీరినీరవ్యాయముగ పదిలిపెట్టుకొనుట కవకాశ మున్నది. పంతులుగారు చిన్ననాటనే అష్టావధానములుచేసి పలువురిని ఆశ్చర్యచకితులను గావించెడివారట. కాని అయ్యది 'ముగిసిగినతర్వాత తలవొప్పి వచ్చి ఆ రాత్రి వేసెంతో బాధపడి తిని - కావున మేదస్సునకు వేదనాకరములైన అష్టావధానములను చేయమానితిని' అనియు, 'ప్రకృతిచేరవే వేను కోపస్వభావము కలవాడను.' అని తన దుర్గుణములను స్పష్టపరచి యున్నారు. పంతులుగారు బాల్యమున కొన్ని దురభ్యాసములకు లోబయ్యారట. 'విద్యాగ్రంథములేని దుర్వ్యాపారులతో కలిసి వేను పెక్కుమారులు డబ్బుపెట్టి జూదమాడితిని. ఒక బోగముదాని ఇంటికి నన్ను తీసికొనిపోయిరి.' ఎట్టుకేలకు దైవానుగ్రహమున పంతులుగా రట్టి దుర్మార్గపు జీవితపథమున కాలిడరేదు.

క్రీ. శ. 1874 వ సంవత్సరము తన భావముల వన్నింటిని లోకమునకు వ్యక్తముచేయుటకు 'వివేకవర్ధని' అను ఒక మాసపత్రికను తెలుగున ఆయన ప్రకటించ వారంభించిరి. దీని ముఖ్యోద్దేశము భవిష్యత్తును, భేదభివృద్ధియు, ప్రీతివిద్య ప్రీతి పునర్వివాహ సంస్కార ప్రయోగలో పంతులుగారు పడిన

పొట్లన్నయ్య నవీరముగ వివరించడయ్యిని మిత్రుల బృందము లే అంతకలహములు స్త్రీ పురర్వివాహము పది మందిలో వేదికమీద ఎక్కాంచుటకు ఎయోజనపడినదే కాని తీరా అయ్యది తమ కుట్రంబవలనముకు వచ్చుకరి మిత్రులు ఎవరికి వారు బృందమును ఎదో దరివోయిరి అట్టిదశయందు వంతులుగారు ఏకాగతతో తర కారసాధి లందు దీక్ష వహించి పొధించుట ప్రశంసించదలం ఆం ము వితరతు స్త్రీల సమాహము పెందుకు అంతకలహములు వివాహము తప్ప వారి మనస్సు మరొకదానికి స్థా మలేదు ఈ విషయము సత్యయగారిని పోటు పెట్టెడివారట ఇన్నీ చిక్కలయందును ఎ తులుగారి సేవాంశు సహా ము కార్యదీక్ష ఆత్మస్వము పరోపకారము చేసినదగిన విషయములు ఆనాటి సంఘ పరిస్థితిని కన్నులముందు వివరించుటలు గారు Mrs Lurr అనువాడు 'Just as the iron filings rise and cluster above a magnet so do men & individualities rise to expression under the influence of a current of thought' అని సంఘమును పరిపెట్టి స్త్రీయచరిత్ర వాయుట దుస్సాధ్యమ తెలియవరచి యున్నారు ఇక వంతులు గారి సోతా కృషి అద్వితీయ మైనది Egerton Prydges - "A man of real talent and love of literature may live a long life with a longing desire to do

something great" అనుటను నేతలుగారి విషయమున నేమన్న యింపవచ్చును.

'వేదవర్ణని' 'సోతవారిని సమాజము' శత్రువుల విషయమున ప్రతిపక్షులు తర కార్యముల టల్ల టింకములను కలిగించుచు వచ్చిరను విషయమున రచయిత ప్రతికఠోని విషయమును మరల తర స్వీయరచయందు ముద్రించినవారు. తనకు తన మిత్రులకు జరిగి ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల నట్లే మరల గ్రంథమున వ్రాయుటయు, గొప్పవారినుండి వచ్చిన ప్రశంసా వాక్యములను మెదటినుంచి చిరవరకు మరల వ్రాయుటయు, ఇంగ్లీషు ఉత్తరమైనచో పద్యాలకి తెలుగు అనువాద మునుకూడ వ్రాయుటయు, స్త్రీ విద్యాసంస్కార హేతువులగు పితృపూజ, మాతృపూజ, స్త్రీ నీతిదీపిక లిత్వాదులగు సదాచార ప్రబోధము మన వంశరక్షములు మెదలె గుం నిని గ్రంథమున మరల ముద్రించి యుండుటవలన స్వీయకథాపర్వముకు కను వంధానత కుదురలేదు పైపై పాఠకుని వియగు కీయ్యది గు కార అప్పుడు స్వీయచరిత్ర స్త్రీవి అనాప్యకములు కావున వంతలుగారి స్త్రీయ ఎత రచి యందు గ్రంథరచన కేమా అము పయోజనములేన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరముల ముద్రణలను పరిహరించి సంఘసంగ్రహ విషయములన వ్యాపమును ఈ కృషి వి మాత్రమే కేంద్రస్థానముగ నుంచుకొని వ్రాసియుండిన నిద్ది కొంతవరకు సమగతను పొందియుండెడిది.

ఉత్తమ చికిత్స

న కారకాల చేసినా ధాతుననం చె.డి,
బాంబెల్ల సొఖ్యం అనుభవించలేనవారు
వంటనీ 15 పైసల ప్లాంపుతో నంపిడించండి :

డా॥ A. పూర్ణచంద్రరావు

N.D.F.N.F.U (Ceylon), R.A.M.P

సక్స్ స్పెషలిస్టు,

మ్యూజియం కోడ్, (P.W.D క్వార్టర్సుదగ్గర)

గవర్నరుపేట, విజయవాడ-2.

మొదలు 11 ..

శ్రీ చిలకమర్తివారి స్వీయచరిత్ర

శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీకృష్ణరసి నామగారి స్వీయచరిత్ర ఇరువదియొక్క ప్రకరణములతో కూడిన రెండవ గ్రంథము.

'బాల్యదశ' యనెడి శీర్షికలో గ్రంథకర్త వివరించిన వంశాదుల జీవితముల కొంత గ్రంథవిషయమునకు సుదూరముగ నున్నవి తన తోబుట్టువుల మరణములను వెల్లించుటయందు కొంత సహజముగ వర్ణించి యుండిన గ్రంథకర్త భావ స్వభావములను తెలిసికొని యుండెడివారము. 'వా అంధధ్యము మిక్కిలి చిన్నతనమం దెట్లుండె' వే వెరుగనుగాని, వాకు జ్ఞానము వచ్చినతరువాత రాత్రులు స్వయముగ డచుటకుగాని చదువుటకుగాని వీలలేకపోయినదిని ఎరుగుదును'

ఈయన సెలుబది వార్షియదేట కన్నులు పూర్తిగ అంధమై పట్ల వ్రాసినారు. ఈ విషయముల స్కెటచే తెలిపి యుండుట పా కుని కుతూహలమునకు దోహదకారిగ నున్నది.

'వా స్వభావము చిన్ననాటనుండియు గంభీరమైనదని చెప్పట యాత్మస్తుతి కాదు' అని వాచముగ తన స్వభావమును తెలుపుకొనియున్నను ఎద్దానికి తగిన సంఘటనలను ప్రదర్శించినారు.

కన్నులు రాత్రులయందు పుష్పముగ కనిపించకపోవుటచే కొవ్వొత్తి దీపములను వెలిగించుకొని దీపముముందర శంఖంబు కొని చదువుటకు ప్రోత్సహించెడివారట! తలను దీపమునకు

తొల సమీపమున నుంచుటవలన వేడితగిలి తలమీది శిరోజములు కాలిపోవుచుండెడివట! ఇట్టి సంఘటనలను కర్తవ్యముగా వ్రాయుచున్నచో వింకను పృథవిదారకముగ రచించి యుండవచ్చును.

విద్యాభ్యాసాంతరము నాటకసమాజమువారీయనను నాటక రచనకు పురికొల్పుటయు తత్ఫలితముగ వేక నాటక రచనలు చేయుటయు వరి సంబంధమున్నది రచనలయందు దీర్ఘముగా కలవారు 'వరి' నాటకమున వేదో కారణముచేత వద్యము ప్రనేక మననము లేదని నాటకసమాజ సంఘాధికారుల కోరిక విలకమర్తి వారికి పట్టరాని ఆవేశము కలిగి అంజనరకు వ్రాసియున్న నాటకమును నిలుపుగ చింపివేసిరట చిలకమర్తివారి స్వయంత్ర స్వభావ మెట్టిదో దీనిచే స్పష్టమగుచున్నది ఈయన అష్టాదశానము అవేకములను చేసెడివారట. ఈయన యింటివక్క గల నియోగి వారి వితంతువుడగు రుక్మిణీ కళాణము, భజ కీర్తనలను పాడించుకొని వేర్చుకొనగివారట మంగలి కుర్రవాని కీయన గాయతీ మంత్రము చెప్పించి తాత్కాలికముగ పెద్దల కోపమునకు కారకులైరి ఈయన బాల్యదశయందే మౌనక ఘట్టము — 'ఒకానొక రోజు స్నేహితులతో కలిసి వస్త్రములు విసర్జించి నాటిని గట్టువీరాదనెట్టి జరుపులో జరిగిడ తారంభించెడిది మెమోరీలో నుండగా వస్త్రము లెవ్వడో దొంగిలించుకొనిపోయెను— పెద్దలచే దిట్టముగ జీవాట్లు దింటిమి. మూడ రోజులలో లెక్కలు రానివారణముచేత 'రెండుచేతులవీరాద యిరువది రేబ్బల కంటె వెక్కువగ రేబ్బలు తింటిమి'

తన తల్లి కోడలికపు బాధ లనేకములను ఎడించు తండ్రియు వామెయెడ మిక్కిలి కరుణముగ వ్రాసెనచేరివారట 'లంకా దస్సడు మాయమ్మను మా తండ్రి కొట్టుట చూచి వేరేద్యోగవాడను' అని కొన్ని సన్నివేశములను కర్త సప్రసృత బుద్ధితో సమగ్రముగ తెలిసియుండుట స్వీయ 'విల రచనా లజ తామర కనుగుణములుగ మన్నది

"As wandering memorials of my own life and casual experiences" అను Thomas De Quincy ఆత్మ కథ వాక్యమును ఈయన స్వీయచరిత్ర కర్వయింపవచ్చును

ఈ విధముగ జీవిత సమస్యల సన్నివేశము క్రమానుగతముగ మితిమీరక వ్రాసినపుటికిని వ్రాతకలయందును తదితర సందర్భముల యందును తాను వ్రాసిన వద్యముల సన్నివేశ కీని స్వీయచరిత్రలో పాఠసమిచ్చి యుండుటలను గ్రంథము సందలి కథావస్తువుల కైక్కుము కుంపవడిది పైపెచ్చు నాటక సమాజముల గురించియు అదితర విషయముల గురించియు ఎక్కువగ వ్రాసి యుండుటచే గ్రంథ మునెనరముగ చిన్నతని పొందియున్నది.

ఈయన 'వివేకవర్ధని' ముద్రాక్షరశాలయందొక గ్రంథము ముద్రించక మునునే తిడ్గిండ్లములోని వద్యములను లక్ష

రించి కంఠస్థము చేయుటయు వీశిలింగము కంతులు గారి యెదుట తన కొవద్యము లంపల పూర్వము తెలియునని బొంకుటయు మృగు విషయముల సప్రసృత దృష్టితో ఎక్తవరచుకొని యుండుట మెచ్చదగిన అంశములు. ఇట్టి పూర్తిలోపాట భార్య వియోగమును వ్రాసి గ్రంథమును పూర్తి చేసియున్నారు.

గ్రంథము విషయ అట్టమీస ఇంకను స్పష్టముగ ఎక్తవరచి యింక చును కుటుంబ విషయములకు కొంత వెక్కుడు పాఠాస్య మిచ్చయుండి చో ఇయ్యది నమగ్రమై యుండెడిది.

నా జీవితయాత్ర

టంగుటూరి ప్రకాశంబు 'నా జీవిత యాత్ర' అని స్వీయచరిత్ర వ్రాసియున్నారు ఈ గ్రంథమును చదివి సమ్మత స్థితియు, సత్కీర్తి, కేసులు తాడులు బోధపడుచున్నచో దాని ప్రకాశంగారి స్వభావాదులేమియు సచ్చుకై, ను కొనవచ్చు లేదు. ఈ వాక్యము గురించి వ్రాసినందు సందర్భములందును తాను చాలా లెల్లరివాడై, పటికి ఎదురుపై శిడం కిలవాడమున వెనర్చి తనకు కీడ చేసి అతణమ దానికి సతి కారము చేసెడి వాడయి యె దే లవే సంఘటన నట్టివే ఎదిర్చించి యిండుట ఎదురు కింకా పనుగును కలిగించు చున్నది తన లే బ్రాయము వేలండి కోలువపుటయు, అపాదము దిక్కుమాలిన అగు యు, బీదలకము కొపురము చేయుటయు సత్యాది వే సంఘటనలు వితమం దున్ను సద్దాని విషయములు కొంతమాత్రమే తెలిసి నాటక సమాజముల గురించియు రాజీయముల గురించీయు తెలుపుటచే నిది ఎదురు లలో ఉత్కృష్టము కొంప లగ్గించుచున్న "Autobiographies are psychological documents of the greatest importance" అను మాక్సికి గ్రంథ మేమాత్రము సరితూగ జాలదు

గ్రంథము సంఘటనల కూర్పునదుకూడా క్రమవదంతి కొంపలకు పాటింపలేదు గుహ్యముల చేయుచున్న విషయముల వ్రాయుచు వే మెట్టిబులెనను మెదటి సంకల్పరిం చమలతూ సందగ అని మరల కథను వెచుకకు తిప్పుట అంత సతా పాకరముగ లేదు

'ఇన్ని సంవత్సరాలైన అర్ధత ఈ విషయాల జ్ఞానకం చె'కొని వ్రాయడానికి నేను గర్వించుకొన్నాను' అనెడి లగనర ప్రశంసలకు స్వీయచరిత్ర యందు స్థా ము లేదు

ప్రకాశం గారి 'నా జీవిత యాత్ర'లో ఆత్మీయతకును కుటుంబ విషయములకును మరల కొంత ప్రాధాన్యమిచ్చి వ్రాసి యుండెనచో గ్రంథము కొంతవరకు నమగ్రతను పొందెయ్యుండెడిది. Mr Brydges తన విమర్శ ములో "In an autobiography if inward workings are not frankly disclosed nothing

is done" అని తెలియజరిచెను. కేవలము రాజకీయ సాంఘిక విషయములు మాత్రమే ఇందున్నవి. గంధము సంపన్నమైనది, అసమగమయినది.

శ్రీ కాశ్యపరావు జీవితచరిత్ర

'వా జీవిత కథ - సవ్యాంధము' అను పేరిట ఆయన దేశర కాశ్యపరావు గారు స్వీయ చరిత్ర వ్రాసియున్నారు. Mrs. Oliphants అనిన "Self biographers are driven into a fashion of self explanation which belonged to that time" వాక్య మీయి - స్వీయ చరిత్రకు సమగమముగ వ్యయింపబడును. ఈ గంధమును స్వీయచరిత్ర అనుటకన్నను భారదే. స్వయంతర సందర్భమున వెలువడిన రాజకీయ గంధ మనుట సమంజసముగ నుండును. ఇట్టి విషయమువే Waldo H. Dunn వ్రాసిన "we are naturally dissappointed if the autobiographer says that he lived much with illustrious statesmen or heros" అన్నారు.

గంధ సకనానంతం మీ కర్త భరణదే - నేడకై పాటు కడుముద్దే భక్తుడగును, మఖముగ స్వతంత్ర జీవితమున గాంధీజీ అనునజాడలో గడచి వారును కనిపించురు.

'చేతిలో డబ్బా నూలులో చేపగ్గొమ్మిది వేసిన శుద్ధం బద్దరు : పాత్రే ధరించెడివడము' అని సార్వమగ వ్రాసికొనెను. ఈయన కాధ్యక్ష చింతనలయందును సభిరాష యున్నట్లు కొన్ని సందర్భములయందు స్పష్టపరిచిరి. 'అయిదవ పాఠము చదువుకొనుచున్నప్పుడే బ్రహ్మమూలముగ చేరి. ఈచర్ర పాఠము నలు, కీర్తనలు వేర్చుకొనినది.

ఈయన ఆచార్యమున విద్యార్థు లీయన యెడ చాల చనువుతో నుండెడివా రనియు, వేయే విద్యార్థుల నెట్లు దండింపవలెనో అనకు బాగుగ తెలియుననియు కొన్ని సంగతుల నల నుదాహరించి యున్నారు. ఈయనకు సాహిత్య రంగమునను సవేశమున్నట్లు తెలుచున్నది.

ఆంధ్ర వాఙ్మయమున స్వీయచరిత్రలు శ్రీపాద వారి 'అమభవాల-జ్ఞానకాల' మొదలయిన అనేకములు కలవు.

వీ అన్నింటినీ వాఙ్మయముగ గొనిన. స్వీయ చరిత్ర రచన లనగా Mr. Theodore Watts Dunton ప్రశ్నించినట్లు "Is it the mere record of the incidents of a man's life? or is it a picture of the man himself - his charector, his soul?" అను సంగయము కలుగక మానదు. "The

question is not yet settled" అని Waldo H. Dunn ఇచ్చిన ప్రత్యుత్తరమే దీనికి సమాధానమగును.

స్వీయ జీవిత రచన గావించు అత్యంత దుర్లభము. Egerton Brydges అన్నట్లు "that almost all men wish to appear to whole world in a charecter which does not belong to him and that by their own pens they will most probably portray themselves in that charecter" అనుట సత్యదూరము కావేరదు.

మానవుడు తన్ను తానెప్పుడును నిష్పక్షపాదముగ పరీక్షించు కొనలేడు "It has frequently been said that an autobiography must be an untrue representation of its subject as no man can judge himself correctly" అనెడు నూక్తిలోని భావము సమంజసమే యగును.

కావున సమగ స్వీయజీవిత రచన చేయు అత్యంతకష్టతర మగు కార్యమనుటలో సందేహములేదు. మానవుడు తన వ్యాయ గత భావములను వ్యయముగ అర్థము చేసికొనలేడు.

Frances Ridley Havergal యొక్క వాద మార్గము:-

"AUTOBIOGRAPHY! So you say
So do I not believe!

.....

Ever would dare to leave
In faintest pencil or boldest ink
All they truly and really think

.....

AUTOBIOGRAPHY? No!
It never was written yet, I trow ...

.....

They cut little pieces out of their lives
And join them together,
Making them up as a readable book
And call it an autobiography,

.....

But in a cipher none can read
Except the author

.....

The Secrets of our lives are ours and
God's alone"

దీనిలో యధార్థ మెంతేనియు కలదు. కాని కష్ట పాథ్యమగు ఈ సాహిత్యప్రక్రియయు సమగతను పొందగలదని విశ్వసించుము. మానవుని మేధాశక్తి యిట్టి కళాత్మకస్పృహయును చేయగలదు అను సాహిత్యాపేక్షకులు నిరూపింతురని అశంకము.

ఆలస్యం

శ్రీ వేగుంట మోహన ప్రసాద్

ఇంత

చివరికి

పాగలు గక్కిన మేఘంలోంచి

కోళ్లు అరిచిన మంచుతోంచి

ఏమీ మిగలక

ధ్యానంలో

అనంద క్షణాల్ని గుర్తు తెచ్చుకుని

ఓ మూల చిర్నవ్వు

ఓ కొనన దుఃఖంతో కంపించి

పక్కనించి కిందికి వొంగిన పెదవిపై బడ్డ కన్నీటి తుడరని తుడుచుకుని

మనస్సు సరాల ప్రకంపనల్లోంచి ఏడుస్తూ

ఇంతే చివరికి

రే భగవాన్!

ఇంతే

చివరికి!!

నా కోసం మంచు రాల్చిన ఆకాశమా

చివరికి నువ్వే రూక్ష వీక్షణాల్లో నుని శిష్యుని

నికొలన్ రోరిక్ వేసిన

'సోర్స్ ఆఫ్ గాంజెస్'

హిమాలయ చిత్రాల మంచుసోసల నీడల్లో దాక్కుంటాను.

అక్కడొక చోటే పునిషి

జ్ఞాన నేత్రం తెరుచుకుంటుంది.

మాటిమాటికీ

బ్రతుకు దుఃఖాలకి ఆడపిల్లలా కన్నీళ్లు నింపుకునే నగ్ననేత్రం

చీకిపోయి

నీళ్ళోడి

చివరికి అక్కడొక చోటే జ్ఞానదీపం వేడిగా కాలింది.

కోళ్ల అరుపులు పొగమంచుని చీల్చుకొని వాదాకా రావు.

రాత్రిలోంచి ఆబగా లాక్కున్న చీకటిని

ఉదయపు మేఘమేదీ నా మీదికి విసిరెయ్యదు.

వాకోసం దుఃఖాలు నా నించి దుఃఖాలు
 ఇంకా యితర విభక్తి ప్రత్యయాల దుఃఖాలు
 ఏవీ నన్నంటవు కల్చవు ఎవరికీ జవాబుదారి కాను.
 *హిమాలయాల్లోని రాత్రి ఊదామంటలూ నన్నంటవు
 నా తపస్సుని మ్రాతమే కల్చుతయ్.
 అగ్ని కీలలతో బాటూ బూడిద పైకెగిరి పోతుంది.

కాని ఇక్కడున్నంతవరకూ నిట్టూర్పులే.
 నన్నక్కడికి తీసికెళ్లే రైలుబండి
 ఇప్పుడిప్పుడే కూస్తోంది
 బ్రతుకంతా నిరీక్షించి
 ఇప్పుడా రైలుకోసం నిరీక్షించి
 ఇప్పుడా నీ రాక
 ఎంత
 దుః
 ఖం!

ఈ గడ్డని మౌనలలేక
 ఒక చీకటిమంతా ఆలస్యం
 వేకునలో నీ రాక రాతంతా వృధా!
 పగలంతా ఈ అనాచ్ఛాదిక నగ్నజగత్తుని చూడలేక బాధ
 ఇదంతా : కపట బాధ
 గతంలోంచి భవిష్యత్తులోకి పాకిన రజ్జాసర్ప భ్రాంతి.
 ఇది వెళ్లలేదు ఈ ఇసుకలోనే నన్ను చిప్పి
 నా ఇసుక గుట్టమీద కాషాయ వస్త్రాన్ని చప్పు చివరికి ఈ కృష్ణ ఒడ్డునే.
 ఎగరబోతూ ఎగరబోతూ నేలకూరిన గాలిపటం
 విషాదంలోంచి దుఃఖంలోకి
 దుఃఖంలోంచి శోచంలోకి
 సంశయ విస్మయంలోంచి పక్కనెవరిదో రోదన వింటూ
 విషాద స్మరణలోకి
 ఇంతేరా
 చివరికి !

* అల్పా సోపిక్ కిరణాలు.

కర్నూడు

శ్రీ ఆర్. ఎస్. సుదర్శనం

చ. 'ఏనుము సరే.ద్ర! నిపు డరి
వే, జమదగ్ని సుతుండు శావ మి
చె, నమరభర్త వంచనము
సేసె, వరంబని కోరి కుంతి మా
వె నలుక, భీష్ము డర్థరథు
జేసి యడంచె, గలంచె మద్రరా
జనుచిత మాడి. శౌరి విధి

యయ్యె, నరుం డని జంపె గర్జునిన్.'

[శాంతిపర్వము: ప్ర-ఆ : 35]

క్రొవ్వుడు అర్జునునిచేత చావటానికి అర్జునుని ప్రతిభ, వీరత్వము కారణంకాదు, కర్ణుని వక్రించిన అదృష్టమే కారణమని భవనిన్నా వారదుడు ధర్మజానితో పలికిన పై పద్యంలో కర్ణుని చరిత్ర చక్కగా సంగ్రహించబడింది. ఒకవిధంగా చూస్తే కర్ణునికి జరిగినవన్నీ 'అన్యాయాలే'! అప్పటికంటే పెద్ద 'అన్యాయం', పై పద్యంలో ప్రసక్తం కావట్టింది—కర్ణుడు పుట్టిపుట్టగానే కన్నతల్లి అతనికి చేసిన 'అన్యాయం'. కన్నతల్లిచే ప్రత్యాఘాతము పొందిన కర్ణుడు జీవితంలో ఆత్మధర్మంనుంచి ప్రత్యాఘాతము కావడమే కర్ణుని చరిత్రలోని విశిష్టత.

భారత కథను సమగ్రదృష్టితో చూచేవారికి కర్ణునికి జరిగిన 'అన్యాయాలు' పెద్దవిగా కనిపించకపోవచ్చు. అందుకు కారణం భారత కథలో కేంద్రస్థానం పొందవులది కావడం; అంటే భారత కథను రచించిన వ్యాసమహర్షి ఆ స్థానంలో వాళ్ళను ఉంచి కావ్యాన్ని రూపొందించడమే! మరొక విశేషం కూడా వుంది. భారతం చివరకు, 'ఆశ్రమవాసపర్వ'ానికి, మనం వచ్చేటప్పటికి భారతంలో ఎవరికి జరిగిన 'అన్యాయాలూ' అన్యాయాలుగా, ఎవళ్ళనడక కష్టాలూ కష్టాలుగా కనిపించవు! ఈ బృహత్కావ్యంలోఉన్న గొప్పదనం ఈ రకమైన దృష్టి మార్పు. మానవసహజమైన కష్టసుఖాలతో తాదాత్మ్యం చెంది, పొందవుల మంచితవానికి కొరవుల దౌష్ట్యానికి పరితపించిన మనస్సుని, 'జరిగిందంతా ఒక కల, చివరకు ఏమీ జరగలేదు' అనేవిధంగా శాంతపరిచే చిత్రమైన, గంభీరమైన ముగింపు ఈ కావ్యంలో ఉన్నది. 'ఆశ్రమవాసపర్వ'ంలో వ్యాసుడు కుంతికీ, ధృతరాష్ట్రాదులకూ, భారత కథలోని 'పాత్రధారులను', భగవంతుని లలా విశేషమైన ఒక రూపకంలోని పాత్రధారుల్లాగా, పరివయం చేస్తాడు:

పీ. "ధృతరాష్ట్రుడనగ వర్తిల్లెడు మేటి గం
ధర్మ ఓ ధృతరాష్ట్ర ధరణివిభుడు
తన్వి! పొండుడు మరుద్గణమయజని, ధర్మ
దేవత సూనె యుధిష్ఠిరుండు
పవనుండు భీముడై వ్రభవించె, నరుడను
ముని యర్జునుండయి జనన మొందె
వారాయణుడు గృష్ణనాముడై జనియించె,
గనుగొను కవల వాళ్ళిమలు గగ

ద్వాపరంబుగ నెరుగు గాంధారరాజ
గలి మయోధను డయ్యె రాక్షసులు పుట్టి
రతని యనుజలై, కర్ణుని నరుణ కిరణు;
గగ సభిమన్యు జండునిగాగ గనుము."

[అశ్రమ : ద్వి-ఆ : 111]

కర్ణునికి తానుచేసిన 'అన్యాయానికి' యింకా అనేకమ చెందుతూనే ఉన్న కుంతిదేవి మద్దేశించి వ్యాసుడు పై వివరణ అంతా చెప్పి, అందరికీ భారత రణ మృతులను ఒక 'దివ్యదర్శనం'లో చూపించి, వారి వారి మనస్సుల్లోని బాధనూ, విషాదాన్నీ నివారిస్తాడు. వ్యాసుడు చిట్టచివర ప్రసాదించే ఈ 'దివ్యదర్శనం' తిలకించే పాఠకునికికూడా 'ఎవరు మంచి వాళ్ళు? ఎవరు చెడ్డ వాళ్ళు? అసలు మాచీ - చెడ్డా ఏమిటి? ఎవరి పాత్రపోషణ వాళ్ళు చేశారు, ఎవరి ఆత్మధర్మం ప్రకారం వాళ్ళు భాసించారు. వీళ్ళందరి విధిన్ను ధర్మాలూ, వాటి కలయికా లేకపోతే కళ్ళ లేదు! ...నిజానికి వృష్ణలేదు!' అనిపిస్తుంది. ఈ రకం తార్కిక దృష్టిలో చూచినా కర్ణుడు నిర్వహించిన పాత్రకూ, మిగతా వాళ్ళు నిర్వహించిన పాత్రలకూ ఒక ముఖ్యభేదం గోచరిస్తుంది. యుధిష్ఠిరుడు ధర్మదేవత అయితే ధర్మదేవతగానే భాసించాడు. దుర్యోధనుడు కలి అయితే ఆ గుణాలే అతనిలో నిస్సరిల్లాయి; అందుకు కథ అనుకూలించింది. అలాగే మిగతా వాళ్ళు తమ వివర గుణాలతో, స్వధర్మయుక్తంగా కనిపించే సులువూ కథలో వున్నది. పోతే ఆ సులువు ఒక్క కర్ణునికే లేదు! కర్ణుడు నిర్వహించవలసిన పాత్రలో ఆత్మధర్మము ప్రకాశించకుండా అతని నైవర్గిక గుణాలు ఎక్కడికక్కడ ప్రతిహతము కావలసిన పరిస్థితి, కథనుబట్టి ఏర్పడింది. అట్లా ఆత్మధర్మ ప్రత్యాఘాతము (Self-alienation) పొందిన వ్యక్తి కావడమే భారతంలో కర్ణుని విశిష్టత.

కర్ణునిలోని సంఘర్షణను, అతని ఆత్మధర్మావేషణను అవగాహన చేసుకునే ప్రయత్నం జరిగినప్పుడు కర్ణుని ప్రాతలోని గంధీరమైన విషాదం విడితమాతుంది.

తాడలు విరిగిపోయిన దుర్యోధనుడు శ్రీ కృష్ణునితో వలకే దివరి వలుకుల్లో ఎంతో ఆత్మత్వపూరితమైనది:

త. “చదివిత నెల్ల వేదములు,
జన్మము తొప్పుగ చేరితి, రమా
వృదమగు వృత్తి బోల్చి నర
పారమలెల్లను గొల్వంగంటి, దు
ర్మదరిపు గాఢ గుఱివరి
మర్దనకేళి యొనర్చిరిం, దగం
దుది నని మిత్ర బాంధవుల
తో ద్రిదివంబున కేగు తొప్పదే!

వ. “నీకుం బాడ నెట్టివాడనైనను నాకేమి? మీరింక బిడ్డ
త్వవ దుఃఖితులను నుండురుగాక! యెందు నప్పు డత
నిపై బుష్పవర్షంబులు గురిసె.....”

(శల్యవర్ణనము: ద్వి-ఆ: 329, 330)

“మీరు నే వెళ్లా కనిపిస్తే వాడే? మీరే వచ్చాత్వం వడతారు!” అనడంలో స్వధర్మముక్తంగా తనప్రాత తాను నిర్వహించిన తృప్తి, ఆత్మ విశ్వాసమూ దుర్యోధనునిలో కనిపిస్తుంది. అతనిలో బలమైనది రాజ్యభావం. జీవితంలో అది దెరవేరింది. పృథ్వీపుత్రుగూర్చి దిగులు లేదు. గడవిన దానికి వచ్చాత్వం లేదు. అందుకే ‘పుష్పవర్షంబులు గురిసె, దేవదుండుభులు మొరిసె, దిశలు దెరివొడె, మృదుననిరారణంబు మగంధియై పితెంచె.’ అదంతా చూచిన పాండవులకు నిజం గనే వచ్చాత్వం కలిగింది: ‘ధర్మంబు దొరంగి గంగేయ ద్రోణ కర్ణ శల్య దుర్యోధనాదుల వధించుట యత్తరి గొత్తయై తోచిన జిత్రంబుల వగయు లజ్జయు మిగుల బొడమె...’ దాన్ని శ్రీ కృష్ణుడు నడ్డుబాటు చేస్తాడు: ‘వారి విధి యివ్వధంబున జావగజేసె, దైవమలంబు రప్పించ మీ వశంబె’ అంటూ ‘మీరు చేసినదానికి కర్తలు మీరు కాదు. ఈ నాటకంలో మీరు ప్రాతధారులు మాత్రమే’ అనే సత్యాన్ని వాళ్ల గుర్తుకు తెల్పాడు. దుర్యోధనుడే లేకపోతే ధర్మజాని మంత్రసమూ, ధర్మదీక్షా—అతనిలో జలీయమైన ఆ ప్రవృత్తి ఎలా భాసిస్తుంది? ధర్మజాని వ్యక్తిత్వం సంపూర్ణంగా, ఆత్మధర్మముక్తంగా ప్రకాశించింది కథలో. అలాగే అర్జునుని యోధత్వమూ. కర్ణునికి ఆ అదృష్టం లేదు. యుద్ధంలో మంచి మట్టున కర్ణుడు విజృంభిస్తూ ఉండగా అతని రథము ‘మున్ను కొండక క్రుంగిన చక్రంబు కుండ మునుంగం దిగబడి’ పోతుంది. అది ప్రావృణకావము. కర్ణు డప్పుడు ‘అవతీకారంబులగు రోషవిషాదంబుల గన్పొలుక’ రథంబు డిగ్గి అట్లునునితో పాతపపు బాణాలు వెయ్యడమి,

అది రణధర్మం కాదనీ చెబుతాడు. ఈ విధంగా ‘కన్నీరు నిండి’ యోధుడు భారతంలో ముక్కడు లేడు! భీష్ముడు, ద్రోణుడు దుర్యోధనుడు రణధర్మానికి వ్యతిరేకమైనవిధంగానే చంపబడ్డారు. కాని వాళ్లెవరూ కన్నీరు వింపలేదు! కర్ణుని ‘కన్నీటి’కి కారణం: ఎవరికీ కలుగని ఆత్మధర్మప్రత్యాభ్యాసము అతనికి కలగడమే! ఆ కన్నీటిని అర్థంచేసుకుంటే కర్ణుని కథ అర్థమయినట్లే!

కురు ఓమారుల అస్త్రవిద్యాప్రదర్శనం జరుగుతున్న సమయంలో అర్జునునితో పోటీ చెయ్యడానికి ఉత్సాహంతో ప్రవేశిస్తాడు కర్ణుడు. అతని సామర్థ్యం కొంత చూచినవారైనా, అతని కుల మేమిటో, తల్లిదండ్రు లెవరో చెప్పలేకని అర్జునునితో పోటీచెయ్యడానికి వీల్లేదంటారు పెద్దలు! ప్రతిభ ఉన్నప్పటికీ అది ప్రకాశించేందుకు వీలులేని పరిస్థితిలో ఉన్నాడు కర్ణుడు. సూత కులానికి చెందడమే పెద్ద అవరోధం. అతని ప్రతిభను గుర్తించి దానికి అవకాశం కల్పించినవాడు దుర్యోధనుడు: వెంటనే అంగరాజ్య పట్టాభిషిక్తుడేసే కర్ణునికి సంఘంలో అర్హత, గౌరవం కలిగిస్తాడు. ప్రతిఫలంగా ‘నాలో జెలిమి మహీనుతముగ జేయు మిదియ యిష్టము నాకున్’ అంటాడు. నిజంగానే వారి స్నేహం ‘మహీనుతమే’ అవుతుంది. ఈ పట్టున భీముడు కర్ణుని గురించి అన్నమాటలు: ‘నీదు కులమునకు దగగ బ్రతదము గొని రథము గడవ దొడగుము... అంగరాజ్యంబు నీ కర్తమగునె? మంత్రపూతమై గురు యజ్ఞ మాన భిక్షమగు పురోదాశ మది గుక్క కర్తమగునె?’ ఈ సీత మైన అపహేళనకు ‘కర్ణుడు వెల్లనయి యెద్దియుం జేయునది నేరక దీర్ఘావేశ్యాన వ్యాకులిత వదనుండయి యాకాశంబునలన నున్న యాదిత్యుం జూచుచు మిన్నకుండె నంత నంతర్విలులితుండైన యక్కరుడు...’ భీముని మాటలకే కాదు, తన కులాన్ని గూర్చి, తన సేవక వృత్తిని గూర్చి సీతంగా ఎత్తిపెడితే వారికి ఎక్కడా ఎప్పుడూ కర్ణుడేమీ సమాధానం చెప్పలేక పోవడమే కర్ణుని మనస్తత్వంలో ఒక ముఖ్యమైన అంశం. అందులో విధి వంచితమైన విషాదమూర్తి మనకు దర్శనమిస్తాడు. ఒకవైపు శక్తి సామర్థ్యాలూ, వీరోచిత లేజమూ, కుచ కుండలాలూ తనలో ఆత్మ విశ్వాసాన్ని పురోవిల్పుతూ ఉండగా, మరొకవైపు లోకంలో తనకు గౌరవస్థానం లేకపోవడం అతణ్ణి ‘అంతర్విలులితుణ్ణి’ చేస్తుంది. నిరుత్సాహమవుతాడు. “ఈ వివర్యయానికి కారణమేమిటి? నా శక్తి సామర్థ్యాలతో వేను సాధించవలసిన ప్రయోజనం ఏమిటి?” ఈ ప్రశ్నలు మొదటి సారిగా అతణ్ణి ఎదుర్కొన్నది, కురుకుమారుల అస్త్రవిద్యా ప్రదర్శన సందర్భంలో. ఆ పరిస్థితిలో మూర్ఖుని వైపు చూస్తూ ‘వ్యాకులితవదను’డైవాడు కర్ణుడు. అప్పటి కింకా అతనికి తను మూర్ఖుని పుత్రుడనని తెలియ! అజ్ఞాతమైన ప్రేరణతో తనకు జన్మ ప్రసాదించిన వాడి వైపు చూస్తూ కర్ణుడు విల్పిండి పోవడంలో చక్కని ఔచిత్యం ఉన్నది.

62 Years

of yeoman service to our National Print Industry

Manufacturers of

PRINTING TYPES IN 15 LANGUAGES & ELECTRO BLOCKS

PIONEERS IN THE PRODUCTION OF

'ARUMUGAM' NEW TELUGU SERIES

'GANAPATHI' NEW TAMIL SERIES

'SWADESI' NEW MALAYALAM SERIES

'MANI' NEW KANNADA SERIES

SWADESI TYPE FOUNDRY

HEAD OFFICE :

CHINTADRIPET : : MADRAS-2.

Phone, 84469

Post Box : 2433

Cable, "BHUVANA"

BRANCHES :

13-B. Industrial Estate,
Srinagar, HYDERABAD-18.

B-6, Industrial Estate,
Rajinagar, BANGALORE-10.

XIV/8310-A, Kariyil Road,
ERNAKULAM-8 (Kerala)

Approved Contractors to the Government of India

కర్ణునిలోని సంఘర్షణకు ఇది వాంది. తన ప్రతిభకూ, వ్యక్తిత్వానికీ అభ్యుదయం కోరుకున్న కర్ణునికి దుర్యోధనుని స్నేహం పట్టుగొమ్మ అయింది. అంతేకాదు అతనికి అర్జునుడు ప్రతిఘటించిన కావడముకూడా ఆ అభ్యుదయంకు ఎంతో అవసరమే! అప్రతివిద్యా, పదార్థన సందర్భంలో భీముడు చూపిన ఈసడింపు వరుడిలోనే పొడవులందరూ కర్ణుని చూస్తూ వచ్చారు. ఈ విధంగా కర్ణుని స్థానం దుర్యోధనుని వక్తాన స్థిరమైపోయి, ఆ పరిస్థితికి అతను కట్టుబడిపోయాడు. కర్ణుడు లేకపోతే భారత యుద్ధమే ఉండేది కాదు అనే సామాన్యమైన అభిప్రాయానికి ఎంతో విలువ ఉన్నది. కర్ణుడు పొడవవక్తాన ఉండినప్పటికీ అతని ప్రతిభకూ వ్యక్తిత్వానికీ పార్థకత ఉండి ఉండకపోదు. కారణం భీష్మ ద్రోణ అశ్వత్థామలు ప్రతివక్తాన ఎలాగూ ఉన్నారు గనుక. కాని భీష్మద్రోణాదులకున్న గురుస్వాసం దృష్ట్యా, యుద్ధానికి వాళ్ళు తెచ్చే విముఖత కారణంగా ఆ పరిస్థితిలో దుర్యోధనుడు మాత్రం యుద్ధానికి తంపడి ఉండడు అనేది నిశ్చయమే! కర్ణుడు దుర్యోధనునికి కృతజ్ఞతా బద్ధుడూ, స్వీయ ప్రతిభా ప్రకాశానికి మార్గాంతరము లేనివాడూ కావడంచేత, అతనినిదే దుర్యోధనుడు ఆధారపడటం జరిగింది; యుద్ధంలో తనకు విజయం కర్ణునిద్వారా చేకూరుతుందనే దుర్యోధనుడు ఆశించాడు. ఈ విధంగా కర్ణుని పాత్ర భారత యుద్ధానికి కీలకం అయింది. ఈ దృష్టితో చూస్తే ద్రౌపదిని సభలో సరాభవించే సందర్భంలో కాని, సంధి ప్రయత్నాలు జరిగే సందర్భంలో కాని కర్ణుని ప్రవర్తన ప్రత్యేకంగా దుష్టమని నిర్ణయించడానికి వీలవుతుంది. భీష్మద్రోణాదులకున్న పెద్దరికంగాని, స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిగాని కర్ణునికి లేనప్పుడు వాళ్ళు వివారించలేని పరిణామాలను కర్ణుడు వివారించలేకపోయాడని తప్పుపట్టడంలో సామంజస్యమూ గోచరించదు. కర్ణుని ధర్మము తన స్వామియైన దుర్యోధనుని మనసా, వాచా సమర్పించడమే! కాని యిది అతని పరిస్థితిద్వారా ఏర్పడిన ధర్మము; లౌకిక ధర్మము; దీనికి అతని ఆత్మధర్మముతో సమస్యయము లేదు! ఇందుకు కర్ణుని కవచకుండలాల్ని హరించేందుకు వస్తాడని హెచ్చరించేందుకు వచ్చిన సూర్యునితో కర్ణు డిలా అంటాడు:

క. 'జగముల నెల్లను నిండిన
పొగడిత గడు వెలితినేసి పొల్లయెడలికై
తగవే జన్మప్రతిమిలు,
దిగవిడువగ నేడు వాకు ద్రిభువన దీపా!

ఘ. మతి గుంతిసుత పక్షపాతి యగుచున్
మాయా స్వరూపంబుతో
జిత ధైర్యుండు శత్రుకరుండు నను భి
క్షింసంగ వేతెంచున

ట్టి తెరంగైన దదీయ కీర్తియ మమి
డిందుం, ద్రిలోకి నము
వృతమై యొప్పు మదీయ కీర్తి, యిది నూ
వా పుణ్య మెబ్బంగులన్'

(అరణ్య-291-292.)

కవచ కుండలాల్ని యిచ్చెయ్యడంవల్ల తను అర్జునుని గెలిచే శక్తి తగ్గుతుందో, ఆ విధంగా స్వామియైన దుర్యోధనుని కార్యానికి లోపం వాటిల్లుతుందనీ, కర్ణుడు ఆలోచించడు! స్వామి కార్య నిర్వహణమే అతని ధర్మమైతే కర్ణుడు దానవీరమువల్ల వచ్చేకీర్తిని గూర్చి యింతగా వ్యామోహ పడరాదు. తను యుద్ధ వీరుడా? దానవీరుడా? ఆత్మధర్మం ఏమిటి? ఆత్మధర్మంనుంచి ప్రత్యాఘాతుడైన కర్ణుని కల్లోలమనఃస్థితికి యిది నిదర్శనము! ఈ మనఃస్థితిని చూచి వగని సూర్యుడు మందలిస్తాడు కూడా:

క. 'కడు నెయ్యరు హతముగ జె
పైదు పలుకులు వినవు గలము వేంపు, నీవె
క్కడ బుద్ధి తెరువు లెక్కడ,
చెడక వినుము నీకు దెలియ జెప్పెద గర్వా!

క. తనకు దనయులకు సతులకు,
జననీ జనకులకు బంధుజనులకు గీడం
దని తెరువున గీర్తి గొనం
జనుగా కందరును బెడు యశం బేమిటికా'

కాని కర్ణుడు ఈ ధర్మ సూక్ష్మాన్ని గ్రహించే సీతిలో లేడు. కవచ కుండలాలు లేకపోయినా అర్జునుణ్ణి గెలవడం సాధ్యమేనని ఆత్మజ్ఞానబాహుళ్యం అంటాడు. పరిస్థితుల ప్రాభవానికి లొంగి కర్ణుడు ఆత్మధర్మంతో పోనని సంబంధంలేని లౌకిక ధర్మాన్ని ఆశ్రయించాడు. కవలం కీర్తికోసం ప్రాకులాడటం కూడా లౌకిక ధర్మాన్ని ఆశ్రయించటమే అవుతుంది!

కర్ణునికి తను నిర్వహిస్తున్న, నిర్వహించవలసిన క్షిప్తమైన పాత్రనుగూర్చిన అసగానాన ఒకానొక తరుణంలో లభిస్తుంది. అది శ్రీ కృష్ణుడు పెట్టిన భిక్ష. ధృతరాష్ట్రునికి దివ్యలోచనములు ప్రసాదించినట్లే, కృష్ణరాయబార సందర్భంలో కర్ణునికి శ్రీ కృష్ణుడు ఆత్మజ్ఞానం కలిగిస్తాడు. కాని ధృతరాష్ట్రుని మళ్ళీ మాయ కప్పివేసినట్లే, కర్ణునికూడా మాయ కప్పివేయడంద్వారా, ఆ పైన జరుగవలసిన కథకు సాంభ్యం ఏర్పడుతుంది. రాయబారము ముగించుకొని వెళ్లిపోతూ శ్రీ కృష్ణుడు కర్ణుని "నన్ననిచి సత్తుగాని రమ్మని కరంబు పాచి చెయినట్టి తన యరదం బెక్కించుకొని" రహస్యంగా అతనితో అంటాడు—మచ్చు కుంతి పెద్ద కొడుకువి. ఈ తరుణంలో పొడవుల పక్షము చేరితే సామాన్యము సీదే అవుతుంది. ఏమంటావు? ఈ సందర్భంలో మూత కులమువారితో దుర్యోధనాదులతో ఏర్పడిన ప్రేమ, కృతజ్ఞత

